

نام اثر: مطالعات آمایش حوزه‌های علمیه
پیوست چهارم (وضع طلبه براساس کار ویژه‌های روحانیت)

تدوین: دفتر برنامه ریزی و نظارت راهبردی،
مدیریت بودجه و برنامه‌ریزی راهبردی
آماده‌سازی و چاپ: اندیشکده دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی
مدیریت اجرایی: محمد وکیلی
ویرایش: حمیدرضا تیموری
طراحی و صفحه‌آرایی: محمود هدایی

صندوق پستی: ۳۴۳۳ - ۳۷۱۸۵

شماره تماس: ۳۳۱۳۳۲۶۱ - ۰۲۵

آدرس: قم - جمکران - بلوار انتظار - مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی - مدیریت اندیشکده

مطالعات آمایش

حوزه‌های علمیه

پیوست چهار

برآورد طلبه براساس کارویژه‌های روحانیت

دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی

بهمن ۱۴۰۰ / ویراست اول

فهرست مطالب

۱. مقدمه	۹
سیاست‌های مشترک:	۱۴
سیاست‌ها در عرصه حوزه‌های علمیه:	۱۵
سیاست‌ها در عرصه نظام جمهوری اسلامی:	۱۶
سیاست‌ها در عرصه جامعه:	۱۷
فهرست اجمالی کارویژه‌ها:	۱۸
۲. روش‌ها و معیارهای برآورد طلبه مورد نیاز	۳۲
۳. مساجد	۳۳
مصادیق کارویژه‌های روحانیت	۳۶
مبانی برآورد و معیارها:	۳۷
سطح تشکیلات:	۴۰
امام جماعت و دستیار	۴۰
تبلیغ (دونفر)	۴۰
سطح تشکیلات:	۴۰
سطح تشکیلات:	۴۰
برآورد امام جماعت مورد نیاز مساجد:	۴۱
الف - امام جماعت مساجد شهری	۴۱
برآورد دستیار تبلیغ:	۴۶
برآورد مشاور تربیتی:	۴۷
۴. آموزش و پرورش	۴۹

مصادیق کارویژه‌های روحانیت:	۵۱
مبانی برآورد و معیارها:	۵۱
۵. آموزش عالی	۵۶
مصادیق کارویژه‌های روحانیت	۵۸
مبانی برآورد و معیارها	۵۹
۶. بقاع متبرکه	۶۲
مصادیق کارویژه‌های روحانیت	۶۳
مبانی برآورد و معیارها	۶۳
مبلغ مشاور:	۶۳
۷. مناصب نظام اسلامی	۶۴
مصادیق کارویژه‌های روحانیت	۶۵
مبانی برآورد و معیارها	۶۷
۸. حوزه‌های علمیه	۷۰
مصادیق کارویژه‌های روحانیت	۷۱
مبانی برآورد و معیارها	۷۲

پیش‌گفتار

سرعت تحولات دنیای معاصر، به‌ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، چنان شتاب گرفته که نوسازی و به‌روزرسانی تمام نهادهای از جمله نهادهای دینی و فرهنگی اجتناب‌ناپذیر است. ازاین‌رو با توجه به نقش و جایگاه بی‌بدیل حوزه‌های علمیه در نظام اسلامی و انتظاراتی که از این نهاد مقدس وجود دارد، مدیریت حوزه‌های علمیه فرایندهای تدوین، اصلاح، ارتقا و روزآمدسازی اسناد، مأموریت‌ها، سیاست‌ها، برنامه‌ها، نظام‌نامه‌ها و ساختارهای خود را به‌ویژه در دوره مدیریت حضرت آیت‌الله اعرافی، در اولویت قرار داده است تا بتواند ضمن تحقق این مطالبات و انتظارات، زمینه حضور بیش‌ازپیش حوزه‌های علمیه در میدان علم و عمل و ایفای نقش مثبت در حل مشکلات و معضلات ملی و فراملی را فراهم آورد. دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، در راستای تحقق این اولویت، ضمن ارج‌نهادن به تلاش‌ها و زحمات چندین ساله‌ای که برای تهیه این اسناد و طرح‌ها توسط معاونت‌ها، دفاتر و مراکز مختلف مدیریت حوزه‌های علمیه صورت گرفته است، نسبت به جمع‌بندی، نهایی‌سازی و چاپ آن‌ها اقدام کرده است. بی‌تردید ارائه نظرات و پیشنهادات سازنده اساتید و صاحب‌نظران حوزوی موجب ارتقای کمی و کیفی این اسناد و طرح‌ها خواهد شد.

لازم به توضیح است نسخه‌های چاپ شده در این مجموعه، برابر با آخرین نسخه‌های مصوب بوده و در صورت هر تغییری، در چاپ جدید اعمال و به علاقه‌مندان عرضه خواهد شد.

مدیریت حوزه‌های علمیه
دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی
مدیریت اندیشکده
فروردین ۱۴۰۱ شمسی

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّه يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

آل عمران، ١٠٤

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ
مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي
الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

توبه، ١٢٢

۱. مقدمه

در مطالعات گذشته آمایش که در مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و نهادهای مشابه، انجام شده است، به منظور برآورد طلبه مورد نیاز به عنوان مهم‌ترین عامل در برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، از شاخص نصاب و یا سرانه جمعیتی به عنوان متغیر اصلی پیش‌بینی کننده استفاده می‌نمودند. به این ترتیب که با پیش‌بینی و تخمین جمعیت کشور در افق طرح، و در نظر گرفتن سرانه‌ای به عنوان سرانه مطلوب طلبه به ازای جمعیت، برآوردی برای کل طلبه مورد نیاز به دست می‌آورند. به عنوان مثال در طرح پیش‌نویس آمایش، سرانه ۱ طلبه به ۳۳۰ نفر در افق طرح

را هدف‌گذاری کرده است. برخی دیگر از مطالعات سرانه ۱ به ۵۰۰ نفر یا ۱ به ۲۵۰ نفر را با مبانی مختلف به عنوان هدف خود قرار داده‌اند. اما این نگاه کلی به موضوع طلبه مورد نیاز، با واقعیت کارکردهای روحانیون در جامعه فاصله داشته و شاخص مذکور، بسیار پیش‌پاافتاده و سطحی است و جنبه‌های مهمی از کارکردهای روحانیون را در جامعه نادیده گرفته و از طرف دیگر نوع نیازهای جامعه را هم از نظر دور داشته است.

راه دیگری که می‌تواند در برآورد طلبه مورد نیاز در افق طرح، مورد استفاده قرار گیرد، فهرست نمودن کارکردهای روحانیون در جامعه (مشاغل یا فعالیت‌هایی که امکان حضور روحانیون در آن بالفعل یا بالقوه وجود دارد) و برآورد حجم کاری که در یک افق زمانی مشخص، وجود دارد و در نهایت مبتنی بر این برآورد حجم کار قابل انجام توسط نیروی انسانی مورد نیاز، یا طلبه مورد نیاز، برآورد

گردد. این مسیر برآورد طلبه مورد نیاز، اگر چه بسیار دشوار و زمان‌بر بوده ولی فواید دیگری غیر از به دست آورد تخمینی از طلبه مورد نیاز، نیز دارد. برای نمونه، می‌توان شناسایی دانش‌ها و مهارت‌هایی که لازمه هر یک از کارکردهای فهرست شده روحانیون است را به عنوان محصولات جنبی این اقدام ذکر کرد. اما در حال حاضر با توجه به اینکه این فعالیت یعنی فهرست کردن کارکردهای روحانیون و برآورد حجم کار آن به تفصیل، عملاً بسیار زمان‌بر و پرهزینه است، بنابراین تصمیم گرفته شده از طرح «کارویژه‌های روحانیت» استفاده گردد.

در مقدمه این طرح این طور ذکر شده است که: «یکی از مهم‌ترین جایگاه‌ها که تنظیم امور حوزه‌ها در وضعیت جدید را نشان خواهد داد، تنظیم خروجی‌های حوزه متناسب با قواعد مشخص و هماهنگ با انجام وظایف در موقعیت‌های مختلف است به گونه‌ای که تا حد ممکن حوزه و عالمان دینی وظایفی را بر

عهده بگیرند که:

اولاً: بتوانند مأموریت اصلی و اساسی خود را انجام دهند و در راستای تحقق رسالت‌های دینی حوزه و عالمان دینی باشد؛

ثانیاً: کمترین تداخل، تخالف و تضاد در میان آن‌ها وجود آید،

ثالثاً: تا حد ممکن از سایر ظرفیت‌های دینی مؤمنان و جامعه دینی در ذیل مراتب علمی و عملی عالمان دینی بهره گرفته شود و تا حد ممکن از حضور عالمان دینی در جایگاه‌هایی که ضرورت نداشته و یا مخل کارویژه‌های اصلی عالمان دینی است، جلوگیری شود.

ورابعاً: بیشترین تطابق را با شرایط تاریخی و اجتماعی داشته باشد.

این مهم از مطالبات مقام معظم رهبری و مراجع عظام (دام ظلهم العالی) حوزه نیز بوده است. بدین منظور جهت شناخت کارویژه‌های مرتبط با حوزه و عالمان دینی و براساس مطالبه اسناد بالادستی حوزه

همچون سند چشم‌انداز و منشور حوزه‌های علمیه ابلاغی از سوی مدیر محترم حوزه‌های علمیه، کارویژه روحانیت تهیه و تدوین گردیده است.»

در این طرح کارویژه‌های روحانیت را این‌گونه تعریف نموده است: «وظایف و نقش‌های ذاتی و موقعیتی است که روحانیت شیعه در عرصه‌های مختلف همچون تعلیم و آموزش، تربیت و اخلاق، تبلیغ و هدایت، تحقیق و اجتهاد، سیاسی و مدیریتی در پاسخگویی به نیازها و احتیاج‌های حوزه، نظام و جامعه در سطح ملی و بین‌المللی دارد.»

بر این اساس، اهم نظرات و نکات به‌دست‌آمده از سخنان بزرگان و اسناد بالادستی، در سه محور ذیل دسته‌بندی شده است:

الف: کارویژه‌های روحانیت در حوزه‌های علمیه؛

ب: کارویژه‌های روحانیت در عرصه جامعه؛

ج: کارویژه‌های روحانیت در عرصه نظام.

عرصه‌های فوق از منظرهای مختلفی چون آموزشی، پژوهشی، تهذیبی و تربیتی، تبلیغی، اجرایی مدیریتی یا در عرصه نظام، نهادهای رهبری و قوای سه‌گانه دسته‌بندی شده است.

همچنین برای شناسایی هر یک از کارویژه‌های مذکور سیاست‌هایی در نظر گرفته شد که به شرح زیر هستند:

اهم سیاست‌ها در عرصه نظام، جامعه و حوزه بر اساس اسناد بالادستی و رهنمودهای امام، رهبری و بزرگان

سیاست‌های مشترک:

۱. محوریت قرآن و سنت رسول‌الله (صلی الله علیه و آله) و مکتب اهل بیت (علیهم السلام) در تمامی شئون و فعالیت‌ها
۲. توجه به رهنمودهای امام خمینی (ره)، مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و مراجع عظام تقلید (دام ظلهم العالی) و اسناد بالادستی
۳. اولویت‌بخشی به تأمین نیازهای حوزه با

۴. تأکید بر رعایت زی طلبگی و ساده زیستی روحانیت در مواجهه با جامعه و تعامل با مردم
۵. تأکید بر حفظ سنت‌های سلف صالح در طراحی و استقرار کارویژه‌های روحانیت
۶. اهتمام به شناخت تحولات و اقتضائات بومی فرهنگی، سیاسی و اجتماعی داخل و خارج کشور و استقرار کارویژه‌ها بر اساس آن

سیاست‌ها در عرصه حوزه‌های علمیه:

- ۱) تلاش در راستای استنباط و تبیین معارف دین متناسب با نیازهای بشریت در همه عرصه‌ها.
- ۲) تأکید بر حفظ استقلال همه‌جانبه حوزه‌های علمیه .
- ۳) تأکید بر صیانت از کرامت دانش‌آموختگان حوزوی و ارج‌گذاری متناسب با منزلت معنوی طلاب و حوزه‌های علمیه.
- ۴) اهتمام به تولید نظریات اسلامی و توسعه‌دهنده مرزهای علوم اسلامی بر اساس اجتهاد روشمند و عقلی.
- ۵) تأکید بر توانمندسازی دانش‌آموختگان در

عرصه‌های دانشی و مهارت‌های متناسب با
کارویژه‌های روحانیت در داخل و خارج کشور

سیاست‌ها در عرصه نظام جمهوری اسلامی:

(۱) تلاش در جهت تأمین و تبیین محتوای دینی
مورد نیاز نظام

(۲) تأکید بر هدایت‌گری و مصونیت بخشی
دینی به نظام و دفاع از آن

(۳) اهتمام به تربیت نیروی مورد نیاز برای نظام
اسلامی

(۴) توجه به مناصب تاریخی روحانیت

(۵) اهتمام بر حفظ و تقویت جهت‌گیری‌های
اصلی نظام بر اساس ارزش‌های انقلاب
اسلامی

(۶) تأکید بر ارتباط سازنده روحانیت با مدیریت
ملی و منطقه‌ای

(۷) تأکید بر حفظ و تقویت تبعیت از ولایت
فقیه

(۸) تلاش برای حفظ و تقویت امید مردم و
استحکام رابطه مردم با نظام تقویت گفتمان
مردمی انقلاب اسلامی

۹) تأکید بر نگرش حوزوی در کل سیاست‌های فرهنگی کشور

۱۰) تلاش در جهت تحقق جنبه پدری روحانیت در اختلافات سیاسی

۱۱) تداوم تکمیل و تصحیح نظام سازی اسلامی با توجه به مبانی و منابع اسلامی و تأکید بر روش اجتهادی

سیاست‌ها در عرصه جامعه:

۱) تأکید بر مرجعیت فکری و ملجأ روحی مردم و هدایتگر و پیشرو بودن روحانیت

۲) اهتمام و تأکید بر عدالت محوری

۳) اهتمام به حل بحران‌های موجود و پیش روی فکری جامعه ایران و جهان اسلام

۴) تلاش برای تأمین و ارتقای معنویت جامعه با روحانیت آگام‌عادل مخلص فعال شجاع،

۵) تأکید بر حفظ و گسترش وحدت بخشی،

انسجام و اقتدار امت اسلامی

۶) تلاش برای اقناع جوانان و روشنفکران در

برابر شبهات با پاسخگویی مستدل بر اساس

تفکر اسلامی و منطق قرآنی

۷) تأکید بر معرفی تلاش‌های علمی و
اجتماعی حوزه به مردم

۸) تلاش در جهت رفع مشکلات و آسیب‌های
اجتماعی مردم

در ادامه، این طرح فهرستی از کارویژه‌های
روحانیت در عرصه‌های اصلی سه‌گانه و زیر
عرصه‌های به صورت زیر ارائه داده است.

فهرست اجمالی کارویژه‌ها:

۱. کارویژه‌های روحانیت در عرصه حوزه‌های
علمیه (بیش از ۷۶ کارویژه خرد و کلان)

۱/۱. عرصه آموزشی

۱/۲. عرصه‌های پژوهشی

۱/۳. عرصه‌های تهذیب و تربیت

۱/۴. عرصه‌های مدیریتی - اجرایی

۲. کارویژه‌های روحانیت در عرصه نظام (بیش
از ۱۲۷ کارویژه خرد و کلان)

۲/۱. نهاد رهبری (بیش از ۵۴ کارویژه خرد و
کلان)

۲/۱/۱. فرابخشی

۲/۱/۲. آموزشی

۲/۱/۳. مدرس

۲/۱/۴. پژوهشی

۲/۱/۵. فرهنگی تبلیغی

۲/۱/۶. تربیتی اخلاقی

۲/۱/۷. اجرائی مدیریتی

۲/۱/۸. شوراها

۲/۲. قوه مجریه (بیش از ۴۴ کارویژه خرد و کلان)

۲/۲/۱. کادر اداری و اجرایی

۲/۲/۲. آموزشی

۲/۲/۳. پژوهشی

۲/۲/۴. تبلیغی فرهنگی

۲/۲/۵. اخلاقی تربیتی

۲/۳. قوه مقننه (بیش از ۵ کارویژه خرد و کلان)

۲/۳/۱. مدیریتی

۲/۳/۲. قانون‌گذار

۲/۳/۳. پژوهشی

۲/۴. قوه قضائیه (بیش از ۲۴ کارویژه خرد و کلان)

۲/۴/۱. اجرائی مدیریتی

۲/۴/۲. آموزشی

۲/۴/۳. پژوهشی

۲/۴/۴. فرهنگی

۳. کارویژه‌های روحانیت در عرصه
جامعه (بیش از ۶۰ کارویژه خرد و کلان)

۳/۱. تبلیغی و فرهنگی

۳/۲. تربیتی

۳/۳. اجتماعی سیاسی

۳/۴. پژوهشی

۳/۵. آموزشی

۳/۶. هنری و رسانه‌ای

۳/۷. مدیریتی

مجموعاً ۲۶۳ کارویژه روحانیت در ۳ عرصه
حوزه علمیه، نظام اسلامی و جامعه، احصا
گردید.

ذکر چند نکته در این جا لازم است.
نخست اینکه طرح «کارویژه‌های روحانیت»
صرفاً طرحی برای فهرست نمودن مجموعه
فعالیت‌های قابل تصور برای روحانیت است،
در واقع، هنوز احصای این «کارویژه‌ها» به

طور کامل نهایی نشده است. نکته دوم اینکه این طرح برای حجم کاری که در هر «کارویژه» در حال حاضر و یا آینده قابل تصور است، برآورد یا تخمینی انجام نداده است. البته در مراحل بعدی این طرح ممکن است چنین برآوردهایی صورت گیرد.

نکته سوم اینکه، این «کارویژه‌ها» برخی به طور مستقل یک فعالیت کامل و مشغله کامل به همراه معیشت مکفی برای یک طلبه محسوب می‌شود و برخی دیگر از این «کارویژه‌ها»، دارای چنین خصوصیتی نبوده و هر طلبه با انجام حتی شاید بیش از دو یا چند «کارویژه» هم، نه یک مشغله تمام وقت داشته باشد و نه معیشت مکفی مبتنی بر آن. به عبارتی امکان اینکه در عمل، طلبه‌ای بیش از یک «کارویژه» در عرصه‌های مختلف ذکرشده، داشته باشد، وجود دارد. نکته چهارم هم، این موضوع مهم است که در این مطالعات به منظور برآورد تعداد طلبه مورد نیاز، ضرورت دارد که «کارویژه‌ها»ی مستقل

از کارویژه‌های وابسته یا انضمامی، شناسایی شده و آن‌ها مبنای برآورد تعداد طلبه مورد نیاز در آن کارویژه قرار گیرد.

در حال حاضر طرح «کارویژه‌های روحانیت»، نه در خصوص شناسایی کارویژه‌های مستقل و غیر مستقل، و نه در مورد انجام برآوردی از میزان همپوشانی کارویژه‌ها و نه در مورد تخمین مقدار طلبه مورد نیاز برای هر یک از کارویژه‌ها، می‌تواند به این طرح کمک کند. این طرح در مطالعات آمایش تنها فهرستی از کارویژه‌های روحانیت را به عنوان نقطه شروع در اختیار قرار داده است.

به این ترتیب اقدامات زیر باید برای دستیابی به هدف بیان شده در ابتدای این فصل انجام گیرد.

۱- نهایی کردن فهرستی از کارویژه‌های روحانیت با کمترین میزان همپوشانی

۲- تعیین ملاک و معیاری برای برآورد طلبه مورد نیاز در هر کارویژه

۳- انجام برآورد طلبه مورد نیاز در هر کارویژه

به تفکیک استان

به منظور انجام اقدام اول یعنی نهایی کردن فهرستی از کارویژه‌های روحانیت با کمترین میزان همپوشانی، از مفهومی به نام «جایگاه‌های عینی حضور» طلاب استفاده شد. منظور از «جایگاه‌های عینی حضور» طلبه، موقعیت‌هایی است که در حال حاضر برای به‌کارگیری طلبه بر اثر ساختار حاکم بر جامعه، حوزه علمیه و نظام اسلامی، مابه‌ازای مشخص دارد و یا قابل تصور بوده و یا اینکه امکان به‌کارگیری طلبه در آن موقعیت در آینده، بالقوه وجود دارد. همچنین این جایگاه‌ها و اجزای آن مستقیم یا با واسطه قابل شمارش بوده و به وسیله آن امکان برآورد تعداد طلبه مورد نیاز فراهم می‌گردد.

بر این مبنا با جلسات متعدد با کارشناسان و بررسی مطالعات مختلف و هم‌فکری صورت گرفته، فهرست زیر به عنوان مصادیق «جایگاه‌های عینی حضور» احصا شد. در تعیین مصادیق «جایگاه‌های عینی حضور»

طلبه و انتخاب کارویژه‌ها از بین کارویژه‌های فهرست شده در طرح «کارویژه‌های روحانیت»، سعی بر انتخاب و گزینش کارویژه‌هایی قرار گرفت که سه ویژگی داشته باشند:

(۱) کارویژه مصداق بالفعل یا بالقوه (در آینده) در جامعه داشته باشد،

(۲) کارویژه یک مشغله و فعالیت کامل و ترجیحاً با معیشت مکفی برای طلبه، باشد،
(۳) حتی‌المقدور با سایر کارویژه‌ها کمترین هم‌پوشانی را داشته باشد.

در نتیجه این دسته‌بندی و محدودسازی، برآورد طلبه مورد نیاز، مبتنی بر این فهرست، با توجه به اینکه تا حدود زیادی بر واقعیت‌های جامعه، حوزه و نظام اسلامی، انطباق دارد، می‌تواند با دقت بهتری صورت گیرد.

فهرست احصا شده برای «جایگاه‌های عینی حضور» یا عرصه‌های اصلی حضور طلبه به شرح زیر است:

۱- مساجد

۲- آموزشگاه‌های آموزش و پرورش

۳- دانشگاه‌ها

۴- بقاع متبرکه

۵- حوزه‌های علمیه

۶- مراکز اداری، نظامی، اقتصادی، عمومی

۷- مناصب حکومتی

۸- رسانه و فضای مجازی

۹- بین‌الملل

۱۰- سایر

البته ذکر این نکته نیز مهم است که هنوز هم امکان هم‌پوشانی فعالیت طلبه در بیش از یک «جایگاه عینی حضور»، وجود دارد. به هر حال این جایگاه‌ها در حال حاضر و حتی بالقوه در آینده، امکان اینکه یک طلبه به طور تمام‌وقت در آن فعالیت نماید و نیز معیشت وی تأمین گردد، فراهم است. با بررسی جایگاه‌های ده‌گانه فوق، مشخص می‌شود که به غیر از «بین‌الملل» و عرصه «رسانه و فضای مجازی»، تقریباً بقیه جایگاه مبتنی بر یک مکان مشخص فیزیکی و یا یک پست مشخص در ساختار و تشکیلات سازمانی هستند. به عبارت دیگر این موقعیت‌ها ناظر به مکان‌هایی هستند که وجود خارجی داشته و کارکردی در سطح جامعه، حوزه و یا حتی نظام اسلامی دارند. مزیت وجود و احصای چنین جایگاه‌هایی مبتنی بر مکان واقعی، امکان شمارش و اندازه‌گیری آن‌ها و نیز برنامه‌ریزی مبتنی بر تقسیمات جغرافیایی در سطح کشور است.

در ادامه پس از انتخاب کارویژه‌هایی که در «جایگاه‌های عینی حضور» به صورت مصداقی وجود دارد، برای هر یک از جایگاه‌های ذکرشده براساس مطالعات انجام‌شده و نظرات کارشناسی، معیاری برای برآورد طلبه مورد نیاز، ارائه شده و برآورد طلبه نیز انجام شده است.

ذکر این نکته در این جا لازم است که حدود ۷۲ «کارویژه»، ذیل این «جایگاه‌های عینی حضور»، به شرح جدولی که در ادامه بیان می‌شود، احصا شده است. به طور طبیعی با توجه به تنوع بسیار زیاد عرصه‌های فعالیت روحانیت و ناهمگونی آن‌ها، امکان انجام یک برآورد یکپارچه و سراسری برای این کارویژه‌ها میسر نیست و منطقاً باید برای هر «کارویژه» باید مطالعه‌ای جداگانه در خصوص تعیین ملاک و معیاری برای برآورد طلبه مورد نیاز و انجام برآورد مبتنی بر آن در افق ۱۴۱۴ صورت گیرد. به این منظور از روش‌های زیر متناسب با موضوع، برای تعیین معیار و ملاک برای

برآورد طلبه مورد نیاز و انجام برآورد طلبه
مورد نیاز، برای هر «کارویژه» در افق ۱۴۱۴
استفاده شده است:

- ۱- استفاده از مطالعات مشابه و یا نزدیک، با
اصلاحات و ملاحظات (مطالعات موجود)
- ۲- استفاده از نظر و همفکری کارشناسان و
نخبگان مرتبط موضوع (نظر نخبگانی)
- ۳- روش‌های مبتنی بر حفظ روند یا وضع
موجود «کارویژه» (حفظ وضع موجود)
- ۴- استفاده از نظریات آرمان‌گرایانه و آینده‌نگارانه
(آینده‌نگاری)

جدول ۱. فهرست مصادیق کارویژه‌ها در جایگاه‌های عینی حضور طلبه

ردیف	جایگاه عینی حضور	مصادیق کار و ویژه
۱	مساجد	امامت جماعت
۲		دستیار تبلیغ
۳		مشاور تربیتی
۴	آموزشگاه‌های آموزش و پرورش	معلم
۵		مشاور امین
۶		مربی پرورشی
۷		مربی مهد و پیش دبستانی
۸		جایگاه مدیریتی
۹		مشاور متخصص تربیتی
۱۰	آموزش عالی	جایگاه مدیریتی
۱۱		اساتید معارف
۱۲		اساتید علوم انسانی
۱۳		اساتید علوم اسلامی
۱۴		نهاد نمایندگی ولی فقیه
۱۵		محقق و پژوهشگر
۱۶		مشاور متخصص تربیتی
۱۷		مبلغ مشاور
۱۸	بقاع متبرکه	مدیر
۱۹		مدرس دوره‌های آموزشی
۲۰		مبلغ

امامت جمعه	مناصب حکومتی	۲۱
نماینده ولی فقیه در استان		۲۲
مسئول دفتر نماینده ولی فقیه		۲۳
مناصب شئون ولایت فقیه		۲۴
قضاوت	مناصب حکومتی	۲۵
کارشناس قضایی		۲۶
نماینده ولی فقیه در ادارات		۲۷
عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح		۲۸
اوقاف		۲۹
سازمان تبلیغات		۳۰
فرهنگ و ارشاد اسلامی		۳۱
ستاد اقامه نماز جمعه، اقامه نماز، ستاد زکات، امریه معروف و نهی از منکر		۳۲
کارشناسی اسلامی نظام کارشناسی کشور		۳۳
کارشناس دینی شهرداری‌ها		۳۴
کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها		۳۵
روحانی ثابت حج و عتبات		۳۶
مصادیق کار ویژه	جایگاه	ردیف
قوه مقننه		۳۷
استاد	کادر مرکز مدیریت	۳۸
مشاور تربیتی		۳۹
مشاور متخصص تربیتی		۴۰
مشاور عمومی تربیتی مراکز مشاوره حوزوی		۴۱
کادر اداری مدارس		۴۲
کادر اداری مرکز مدیریت و استان‌ها		۴۳

اساتید سایر نهادها	کادر سایر مراکز حوزوی	۴۴
کادر اداری سایر مراکز		۴۵
محققین		۴۶
کارشناس دینی رسانه	نهاد رسانه و فضای مجازی	۴۷
نویسنده		۴۸
تهیه‌کننده	نهاد رسانه و فضای مجازی	۴۹
مدرس رسانه و فضای مجازی		۵۰
مشاور و پاسخگو بر خط		۵۱
جایگاه مدیریتی		۵۲
مولدان محتوا		۵۳
استاد	بین‌الملل	۵۴
محقق		۵۵
مترجم		۵۶
مبلغ		۵۷
رایزن فرهنگی		۵۸
مبلغ رسانه و فضای مجازی		۵۹
مدیر		۶۰
مبلغ ادارات	مبلغ مراکز اداری، نظامی، اقتصادی و عمومی	۶۱
مراکز اقتصادی- کارخانه‌های بزرگ		۶۲
مراکز اقتصادی- مراکز تجاری		۶۳
نظامی		۶۴
مراکز عمومی		۶۵

اعضای دفاتر مراجع و بعثه‌ها	سایر	۶۶
مبلغ مشاور تربیتی مددجویان		۶۷
مبلغ بالینی ویژه مراکز درمانی		۶۸
مبلغ گردشگری		۶۹
مشاور متخصص تربیتی		۷۰
مشاور عمومی تربیتی		۷۱
دفتردار اسناد رسمی و ازدواج و طلاق		۷۲

۲. روش‌ها و معیارهای برآورد طلبه مورد نیاز

همان‌طور که در قسمت قبل بیان شد، در مطالعات آمایش واحدهای حوزوی، به دست آوردن برآوردی از حجم طلبه مورد نیاز در افق طرح، یعنی ۱۴۱۴ شمسی ضروری است. به طور طبیعی با احصای «جایگاه‌های عینی حضور» روحانیت و تعیین مصادیق کارویژه‌های روحانیت در هر جایگاه عینی حضور، متناسب با هر جایگاه باید برآوردی از طلبه مورد نیاز در آن جایگاه ارائه شود. فعالیت‌هایی که در این مرحله باید صورت

گیرد، عبارت‌اند از:

- ۱- تعیین روش و معیار برآورد برای هریک از مصادیق کارویژه در هریک از جایگاه‌های عینی حضور
- ۲- گردآوری اطلاعات مورد نیاز برای انجام برآورد در هریک از مصادیق کارویژه
- ۳- انجام برآورد برای هریک از مصادیق کارویژه

۳. مساجد

مهم‌ترین، قدیمی‌ترین و مؤثرترین جایگاه تبلیغ و آموزش معارف اسلام، مساجد هستند. که جایگاه سنتی و نهادینه‌شده حضور دانش‌آموختگان حوزوی بوده و حتی در زمان تحقق دولت امام عصر (عج) نیز این جایگاه در اختیار پرورش‌یافتگان مکتب اهل بیت (علیهم السلام) خواهد بود.

مهم‌ترین ویژگی‌های قابل ذکر برای مسجد را می‌توان این‌گونه بیان کرد:

• برخورداری از حداقل امکانات برای تبلیغ

• پراکندگی متناسب با مناطق جمعیتی

• امکان برنامه‌ریزی بلندمدت و کوتاه‌مدت برای

انجام فعالیت‌های تبلیغی

• امکان دسته‌بندی مخاطبین و ارائه خدمات

مختلف تبلیغی به مخاطبین (جنسیت و گروه‌های

سنی)

• حضور مخاطبین در مساجد با انگیزه‌های دینی

و بدون نیاز به هزینه فراخوان

• امکان متناسب‌سازی ساعات فعالیت‌های

تبلیغی و آموزشی در طول شبانه‌روز متناسب با

انواع مخاطبان

با بررسی‌های دینی و تاریخی و سیری در

مقالات و کتب مربوط به جایگاه و اهمیت

مساجد، می‌توان کارکردهایی برای مسجد

طراز انقلاب اسلامی به شرح زیر دسته‌بندی

کرد.

جدول ۲. فهرست کارکردهای مسجد

ردیف	کارکرد	توضیح	نقش
۱	اقامه نماز- امور عبادی	برگزاری و اقامه امور نیایشی و معنوی برای نمازگزاران	امام جماعت
۲	امورات شرعی	پاسخگویی به سؤالات شرعی، اخذ وجوهات	
۳	امور خیریه و حمایتی	صندوق قرض الحسنه، صندوق خیریه حمایت از اقشار نیازمند	
۴	حکمت و امورات حسبه	اختلافات فردی و خانوادگی، تقسیم ارث، وقف و وصیت، ازدواج و طلاق	امام جماعت
۵	فعالیت‌های جنبی	بسیج - کانون فرهنگی-امور ورزشی- کتابخانه- فعالیت‌های اقتصادی مسجد	
۶	تبلیغ و امور فرهنگی	امور فرهنگی تربیتی	دستیار تبلیغ
۷	مشاور تربیتی، امور خانواده و سلامت	انجام مشاوره تربیتی اسلامی	مشاور تربیتی

همان‌طور که ملاحظه می‌شود تحقق این کارکردها در مساجد می‌تواند از کارکرد حداقلی یعنی «اقامه نماز و امور عبادی»، آغاز شده و تا حداکثر کارکردهای فهرست شده در جدول فوق ادامه یابد. به طور منطقی هرچه بر کارکردهای مسجد افزوده شود، نقش امام جماعت و مهارت‌های مورد نیاز برای پاسخ‌گویی به این کارکردها افزایش می‌یابد، به نحوی که در مراحل کامل تحقق کارکردهای مسجد، بهره‌گیری

از حضور سایر دانش‌آموختگان حوزوی در زمینه‌های تبلیغی و فرهنگی و نیز متخصصان مشاوره تربیتی اسلامی در کنار امام جماعت، برای پاسخ‌گویی مناسب به نیاز مخاطبان اجتناب‌ناپذیر می‌شود. به این ترتیب کارویژه‌های قابل احصا در مساجد به صورت زیر می‌تواند فهرست شود، که البته کارویژه امام جماعت به عنوان یک کارویژه کامل و بالفعل در گذشته وجود داشته و در حال حاضر و آینده نیز وجود خواهد داشت. همچنین دو کارویژه‌ی ذکرشده نیز در برخی مساجد هم‌اکنون وجود داشته ولی عمومیت نداشته و نیاز به مقدمات و ملاحظات برای تحقق آن است.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت

- ۱- امام جماعت
- ۲- دستیار فرهنگی تبلیغی
- ۳- مشاور تربیتی

مبانی برآورد و معیارها:

به منظور انجام برآورد طلبه مورد نیاز در جایگاه مسجد، بر اساس مصادیق کارویژه‌های این جایگاه، نیاز به برآوردی از مساجد موجود و مورد نیاز به عنوان پایه برآورد طلبه مورد نیاز مساجد، وجود دارد. به این منظور گزارش «اصول و ضوابط عمومی مکان‌یابی و آمایش مساجد کشور» که توسط دبیرخانه ستاد پشتیبانی و هماهنگی امور مساجد کشور در سال ۹۱ به تصویب رسیده است، مبنای برآورد مساجد مورد نیاز و متعاقب آن تعداد طلبه مورد نیاز مساجد، قرار گرفته است.

بر اساس گزارش مذکور، معیارهایی برای تعیین سرانه‌های مورد نیاز مساجد در مناطق شهری و روستایی ارائه شده است. در این طرح، سرانه مطلوب مساجد در سطح کشور را به صورت زیر تعیین شده است:

- برای شهرها با بافت متراکم جمعیتی،
هر هزار نفر یک مسجد

- برای سایر مناطق با بافت کم تراکم
جمعیتی (شهرها و روستاها)، فاصله بین دو
مسجد ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ متر

همچنین در این سند، مساجد در مناطق
شهری در سه سطح طراحی شده است:
مساجد محله‌ای؛ در هر محله با کارکردهای
حداقلی مساجد

مساجد ناحیه‌ای؛ به ازای هر چهار مسجد
محله‌ای بوده و با کارکردهایی بیشتر از مساجد
محله‌ای خواهد بود.

مساجد جامع؛ که به ازای هر چهار مسجد
ناحیه‌ای و یا ۱۶ مسجد محله‌ای است و با
کارکردهای کامل یک مسجد شکل می‌گیرد.
پس از طرح معیارهای فوق و در نظر گرفتن
ملاحظات و نیز در نظر گرفتن امکانات و
مقدورات حوزه‌های علمیه، برای تأمین طلبه
مورد نیاز، در جلسات شورای طرح و برنامه
مرکز مدیریت حوزه علمیه به صورت زیر این
معیارها برای برآورد طلبه مورد نیاز براساس
سرانه مساجد مطلوب، نهایی و مصوب شد.

در مناطق شهری:

به ازای هر ۱۰۰۰ نفر یک مسجد، لازم است پس به طور طبیعی برای هر مسجد نیز یک امام جماعت که از دانش‌آموختگان حوزوی باشد باید مدنظر قرار گیرد.

در مناطق روستایی:

در روستاهای زیر ۵۰۰ نفر جمعیت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت (متشکل از چند روستا)، یک امام جماعت لحاظ می‌گردد. در روستاهای بالای ۵۰۰ نفر تا ۱۰۰۰ نفر یک مسجد، که متناظر با آن یک امام جماعت باید مدنظر قرار گیرد.

به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت مازاد در این روستاها یک مسجد؛ که متناظر با هر مسجد یک امام جماعت منظور می‌گردد.

فقط در شهرها و به ازای هر ۴ مسجد شهری، یک دستیار تبلیغی فرهنگی پیش‌بینی می‌شود.

فقط در شهرها و به ازای هر ۱۶ مسجد شهری، یک مشاور تربیتی اسلامی در مساجد

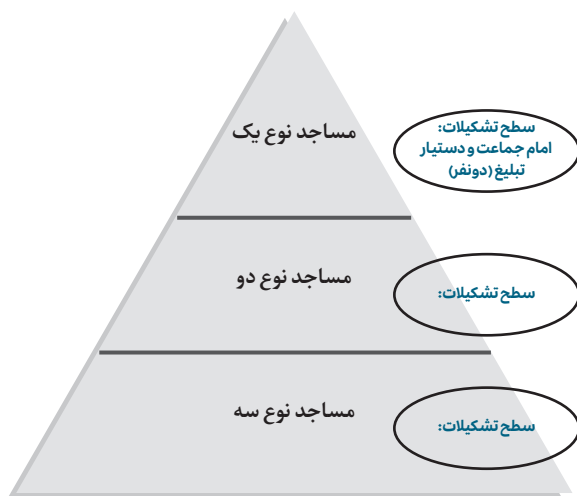

پیش‌بینی می‌شود.

تبصره ۱: در برآورد مساجد و طلاب مورد نیاز مساجد، مناطق شیعه‌نشین کشور مدنظر قرار گیرد.

تبصره ۲: تأمین ۹۰ درصدی روحانی مورد نیاز مساجد شیعه، در افق ۱۴۱۴، کشور هدف‌گذاری شده است.

الگوی سطح‌بندی مساجد و کارویژه‌های آن

برآورد امام جماعت مورد نیاز مساجد:

الف - امام جماعت مساجد شهری

به منظور انجام برآورد برای امام جماعت مورد نیاز مساجد شهری به چند مؤلفه نیاز است. نخست برآورد جمعیت مناطق شهری در افق طرح، یعنی در سال ۱۴۱۴ شمسی، و دیگری برآورد سهم جمعیت اهل تشیع در جمعیت شهری کشور در سال افق طرح است.

پیش‌بینی جمعیت شهری کشور توسط مرکز آمار ایران با در نظر گرفتن سناریوهای مختلف تغییرات رشد جمعیت، برآورد شده است و عدد منظور شده در این مطالعات، برآورد جمعیت کشور و مناطق شهری و روستایی بر اساس محتمل‌ترین سناریو بوده است.

همچنین در برآورد نسبت جمعیت اهل تشیع در کشور نیز با فرض ادامه وضع موجود، برآوردی معادل ۹۰ درصد، سهم

جمعیت شیعه، برای جمعیت مناطق شهری
منظور شده است.

جدول ۳. برآورد مساجد مورد نیاز در مناطق شهری

تعداد مساجد مورد نیاز	تعداد مسجد شیعه موجود شهری	تعداد مسجد مطلوب شیعه	برآورد جمعیت اهل تشیع شهری	جمعیت شهری (سال ۱۴۱۴)	تعداد شهر
۳۸,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۶۸,۱۰۰	۶۸۰,۱۰۳,۰۰۰	۷۵,۶۷۰,۰۰۰	۱,۲۴۲

با توجه به فاصله وضعیت کنونی تعداد
مساجد شیعه در مناطق شهری کشور و میزان
مطلوب مساجد شهری شیعه در کشور که
حدود ۶۸۰۰۰ برآورد می‌شود، بسیار بعید به
نظر می‌رسد که امکان ساخت و بنای این
حجم از مساجد در مناطق شهری تحقق یابد.
براساس نظرات کارشناسان، احداث حدود ۶۰
درصد مساجد مورد نیاز، یعنی ۲۳۰۰۰ هزار
مسجد تا سال ۱۴۱۴، شاید خوش‌بینانه‌ترین
حالت ممکن باشد.

بر این اساس تعداد طلبه مورد نیاز
با توجه به حدود ۳۰۰۰۰ مساجد شیعه
شهری موجود و ۲۳۰۰۰ مسجد شیعه شهری
احداثی، طی سنوات آتی به ازای هر مسجد
یک طلبه، حدود ۵۳۰۰۰ طلبه خواهد بود.

ب- امام جماعت مساجد روستایی

به منظور برآورد تعداد امام جماعت مورد نیاز مناطق روستایی، با توجه به کاهش جمعیت روستایی تا سال ۱۴۱۴، پیش‌بینی تعداد امام جماعت مورد نیاز با کمی دشواری مواجه می‌شود. استفاده از معیارهای تعیین‌شده در قسمت اول برآورد امام جماعت مناطق روستایی مبتنی بر طبقه‌بندی جمعیتی روستاها با توجه موضوع مهاجرت از روستاها به سمت شهرها و یا تبدیل روستاهای بزرگ‌تر به شهرها، نیازمند دقت بیشتر می‌باشد.

در حال حاضر طبقه‌بندی جمعیتی روستاها بر اساس اطلاعات سرشماری سال ۱۳۹۵، مطابق جدول زیر است.

جدول ۴. طبقه‌بندی جمعیت روستاها در سرشماری ۱۳۹۵

ردیف	طبقه جمعیتی	تعداد روستا	سهم (درصد)	جمعیت
۱	بدون سکنه	۳۵,۲۵۴	۳۶%	۰
۲	زیر ۴۹ نفر	۲۰,۰۹۱	۲۱%	۲,۶۱۲,۰۸۱
۳	بین ۵۰ تا ۹۹ نفر	۸,۴۱۹	۹%	۶۱۷,۲۳۴
۴	بین ۱۰۰ تا ۲۴۹ نفر	۱۳,۸۶۳	۱۴%	۲,۲۷۲,۱۷۶
۵	بین ۲۵۰ تا ۴۹۹ نفر	۹,۰۴۰	۹%	۳,۲۰۸,۴۱۳
۶	بین ۵۰۰ تا ۹۹۹ نفر	۶,۰۸۷	۶%	۴,۲۵۶,۳۸۰
۷	بین ۱۰۰۰ تا ۱۹۹۹ نفر	۳,۱۹۶	۳%	۲,۷۱۷,۵۹۹
۸	بین ۲۰۰۰ تا ۳۹۹۹ نفر	۱,۲۳۳	۱%	۳,۰۳۱,۰۸۰
۹	بیش از ۴۰۰۰ نفر	۳۵۴	۰%	۲,۰۶۴,۴۶۰
	جمع	۹۷,۵۳۷	۱۰۰%	۲۰,۷۷۹,۴۲۳

بر اساس پیش‌بینی مرکز آمار ایران جمعیت روستایی در افق طرح با کاهش حدود ۱ میلیون و هفتصد هزار نفری به ۱۹ میلیون و هفتاد و دو هزار نفر بالغ می‌شود. با توجه به کاهش حدود ۸ درصدی جمعیت روستایی طی ۱۸ سال آینده می‌توان با اغماض جمعیت روستایی در افق طرح را همانند جمعیت سال ۱۳۹۵ در نظر گرفت. ذکر این نکته نیز مهم است که روند بازگشت به روستا توسط خانوارهای شهرنشین به

عنوان اقامتگاه دوم در طی سنوات اخیر بسیار گسترش یافته و به نوعی می‌تواند جبران‌کننده کاهش جمعیت مناطق روستایی به‌ویژه در ایام پایانی هفته و نیز ایام تعطیلات باشد. البته باید این موضوع را نیز یادآور شد که تغییرات جمعیت مناطق روستایی در همه استان‌های کشور یکسان نبوده و دارای شدت و ضعف در استان‌های مختلف خواهد بود.

جدول ۵. برآورد امام جماعت مورد نیاز در مناطق روستایی در ۱۴۱۴

شرح	تعداد روستا	جمعیت روستایی	نحوه برآورد	تعداد امام جماعت	تعداد امام جماعت برای اهل تشیع
روستای زیر ۵۰۰ نفر	۵۱,۴۱۳	۸۰,۷۰۹,۹۰۴	هر هزار نفر یک طلبه	۸,۰۷۰	۷,۸۰۰
روستای بالای ۵۰۰ نفر	۱۰,۸۷۰	۱۲,۰۶۹,۵۱۹	روستای زیر ۱۰۰۰ نفر یک طلبه، روستای بیش از ۱۰۰۰ نفر، هر ۱۰۰۰ نفر یک طلبه اضافه می‌شود	۲۱,۱۰۰	۱۹,۰۰۰
جمع	۶۲,۲۸۳	۲۰,۷۷۹,۴۲۳	-	۲۹,۸۰۰	۲۶,۸۰۰

لازم به ذکر است برای برآورد تعداد امام جماعت مناطق روستایی، مشابه برآورد امام جماعت مناطق شهری، سهم جمعیت شیعه، در کل جمعیت، معادل ۹۰ درصد، در نظر

گرفته شده است.

بنابراین در مجموع برآورد کل امام جماعت در مناطق شهری و روستایی برای افق طرح یعنی سال ۱۴۱۴ به شرح زیر خواهد بود.

جدول ۶. کل امام جماعت مورد نیاز در مناطق شهری

و روستایی در سال ۱۴۱۴

ردیف	عنوان	تعداد طلبه مورد نیاز
۱	امام جماعت مساجد شهری	۵۳۰۰۰
۲	امام جماعت مساجد روستایی	۲۶۸۰۰
	جمع	۷۹۸۰۰

برآورد دستیار تبلیغ:

به منظور برآورد دستیار تبلیغ همان‌طور که در ابتدای این بخش ارائه شده و مورد تصویب نیز قرار گرفته است به ازای مساجد سطح ناحیه‌ای و جامع شهری، این کارویژه تعریف می‌شود. به طور منطقی این برآورد باید برای مساجد شیعه و نیز براساس برآوردی از پیش‌بینی مساجد موجود، در افق طرح یعنی سال ۱۴۱۴ در نظر گرفته شود. بنابراین با توجه به اینکه تعداد مساجد قابل تصور شیعه برای در مناطق شهری در سال ۱۴۱۴

حدود ۵۳۰۰۰ مسجد پیش‌بینی شده بود،
لذا خواهیم داشت:

جدول ۷. برآورد دستیار تبلیغ در مساجد ناحیه‌ای و جامع شهری

ردیف	سطح مساجد	نسبت از کل مساجد	برآورد مساجد	برآورد دستیار تبلیغ
۱	سطح یک (جامع)	هر چهار مسجد ناحیه‌ای	$3250 = 53000 / 16$	۳۲۵۰
۲	سطح دو (ناحیه‌ای)	هر چهار مسجد محله‌ای	$13250 = 53000 / 4$	*۱۰۰۰۰
	جمع	-	-	۱۳۲۵۰

* با توجه به اینکه مساجد جامع در محاسبه مساجد ناحیه‌ای (ردیف ۱) یک بار محاسبه شده است، لذا تعداد دستیار تبلیغ مورد نیاز برای مساجد ناحیه‌ای، از تعداد کل مساجد ناحیه‌ای کمتر است.

برآورد مشاور تربیتی:

مشابه دستیار تبلیغ در مساجد، مشاور تربیتی نیز بنا به مطالب ارائه‌شده در ابتدای بخش، به ازای هر مسجد جامع شهری، یا ۴ مسجد ناحیه‌ای و یا ۱۶ مسجد محله‌ای پیش‌بینی می‌شود. مجدد یادآوری می‌شود، صرفاً مساجد شیعه شهری در افق ۱۴۱۴،

مبنای محاسبه خواهد بود.
بر این اساس از آن جایی که تعداد مساجد شیعه شهری در افق ۱۴۱۴ حدود ۵۳۰۰۰ مسجد برآورد شده است بنابراین برآورد مشاور تربیتی برای افق ۱۴۱۴ برای مساجد سطح یک (جامع) یعنی به ازای هر ۱۶ مسجد محله‌ای، ۳۳۱۳ نفر خواهد بود.

جدول ۸. جمع‌بندی طلبه مورد نیاز برای مساجد شیعه در افق ۱۴۱۴

ردیف	عنوان کارویژه	برآورد طلبه مورد نیاز
۱	امام جماعت (شهری و روستایی)	۷۹۸۰۰
۲	دستیار تبلیغ	۱۳۲۵۰
۳	مشاور تربیتی	۳۳۱۳
	جمع	۹۶۶۷۵

ملاحظه ۱: در برآورد بالا امکان استفاده از دستیار تبلیغ و مشاور تربیتی خانم در کنار مردان، نیز در مساجد وجود دارد که در اجرا باید مدنظر قرار گیرد که در این برآوردها مدنظر قرار نگرفته است.

ملاحظه ۲: با تحقق مسجد طراز انقلاب اسلامی، امکان به‌کارگیری بیشتری از دانش‌آموختگان حوزوی را خواهد داشت، ازاین‌رو این برآوردها به عنوان برآوردهای

حداقلی باید در نظر گرفته شود و اگر مسجدی به لحاظ ظرفیت توانایی به‌کارگیری تعداد بیشتری دانش‌آموخته حوزوی دارد، این نصاب‌ها مانعی برای این بهره‌مندی نخواهد بود.

۴. آموزش و پرورش

بعد از مساجد، مهم‌ترین موقعیتی که روحانیت می‌تواند در تربیتی دینی جامعه اثرگذار باشد، نهادها و مؤسسات آموزشی به‌ویژه آموزش و پرورش عمومی و در مرتبه بعد آموزش عالی است. مخاطب نظام آموزشی کشور حدود یک‌سوم جمعیت کشور به طور مستقیم و بیش از ۸۰ درصد جامعه به طور غیر مستقیم است. این ظرفیت عظیم و ساختارمند و گسترده در تمامی شهرها و روستاهای کشور، که شبکه عظیمی از امکانات و فعالیت‌ها را ایجاد کرده است، فرصت مغتنمی است تا نهاد روحانیت با شناسایی ظرفیت‌های این عرصه، سهمی در تأمین نیازهای تربیت

دینی نظام رسمی آموزش کشور با کمک دانش‌آموختگان خود داشته باشد.

ایده اصلی کارویژه‌های روحانیت در آموزش و پرورش، حضور حداقل یک دانش‌آموخته حوزوی در هر مدرسه شهری است. همچنین این نکته نیز شایان ذکر است که با توجه به غیر مختلط بودن مدارس آموزش و پرورش کشور، به طور منطقی نیروی دانش‌آموخته مرد برای مدارس پسرانه و نیروی دانش‌آموخته زن برای مدارس دخترانه باید پیش‌بینی شود.

همچنین ذکر این نکته نیز مهم است که حضور یک دانش‌آموخته حوزوی در هر مدرسه شهری، به معنای صرفاً مبلغ و امام جماعت مدرسه نیست و می‌تواند شامل سایر کارویژه‌هایی که در ادامه فهرست می‌شود باشد. اما موضوع مهم این است که دانش‌آموخته حوزوی با هر عنوان کارویژه‌ای که در مدارس حضور می‌یابد، وظیفه مهم تربیت و پرورش دینی دانش‌آموزان و اولیای

مدرسه را جز وظایف اصلی خود قلمداد کند.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت:

- ۱- معلم
- ۲- مربی پرورشی
- ۳- مدیر
- ۴- مشاور امین
- ۵- مربی مهد
- ۶- مشاور متخصص

مبانی برآورد و معیارها:

بر اساس بررسی‌های صورت گرفته و آمار و اطلاعات موجود و نیز پیش‌بینی‌های صورت گرفته برای وضعیت نظام آموزش و پرورش کشور تا افق ۱۴۱۴، می‌توان موارد زیر را به عنوان نکات مهم در این محور مدنظر قرار داد.

- ۱- با توجه به گذار جمعیت کشور از موج‌های جمعیتی حاصل از نرخ بالای رشد جمعیت در دهه شصت شمسی، که منجر به افزایش

نسبتاً تصاعدی در جمعیت دانش‌آموزی در دهه هفتاد و هشتاد شد که به تناسب نیاز به فضای کالبدی مدرسه نیز افزایش چشمگیری داشت، در دهه نود و بعد از آن تا سال ۱۴۱۴ بر اساس پیش‌بینی‌های مرکز آمار ایران، به نظر نمی‌رسد جمعیت دانش‌آموزی هیچ‌گاه از رکوردهایی که در دهه هفتاد و هشتاد وجود داشته است، بیشتر شود.

۲- بنابراین گسترش مدارس آموزش و پرورش در پایین‌ترین سطح خود برای سنوات آتی تا سال ۱۴۱۴ پیش‌بینی می‌شود، به نحوی که مدارس روستایی تقریباً هیچ تغییری در تعداد نخواهند داشت بلکه با پدیده مدارس بدون دانش‌آموز مواجه خواهیم بود، و تغییرات کمی نیز در مناطق شهری در تعداد مدارس قابل پیش‌بینی است که به نظر می‌رسد بیشتر در شهرهای جدید و نواحی حاشیه‌ای شهرهای این اتفاق رخ دهد. در مجموع به نظر می‌رسد که شاید عدم تغییر تعداد کل مدارس اعم از شهری و روستایی در سال ۱۴۱۴، سناریوی

محتملی برای پیش‌بینی باشد.

۳- مطلب مهم دیگری که باید مدنظر قرار گیرد، این است که امکان حضور دانش‌آموختگان حوزوی در تمامی مدارس شهری و روستایی به چند دلیل وجود ندارد، نخست ظرفیت و سازوکار جذب کادر فرهنگی برای وزارت آموزش و پرورش بسیار با کندی و آهسته است. از طرف دیگر نظام آموزشی حوزه نیز توان تربیت نیروی کارآمد مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش در کوتاه‌مدت ندارد. همچنین با توجه به اولویت ضرورت حضور دانش‌آموختگان حوزوی مرد در مدارس پسرانه، لذا هدف‌گذاری معقول و امکان‌پذیر می‌تواند بر تربیت و هدایت دانش‌آموختگان حوزوی به این سمت یعنی مدارس پسرانه، قرار گیرد.

جدول ۹. معیارهای برآورد کارویژه‌های روحانیت در آموزش و پرورش

ردیف	مصادیق کارویژه	معیار برآورد
۱	معلم	ابتدایی
		سهم دو درصدی از کل معلمان ابتدایی مرد
		قرآن، دینی و عربی
۲	مربی پرورشی	سهم ۵۰ درصدی از کل معلمان قرآن و عربی مرد
		متوسطه انسانی
		سهم ۲۰ درصدی از کل معلمان دروس متوسطه انسانی مرد
۳	مشاور امین	سهم ۲۰ درصدی از کل مربیان پرورشی مرد
۴	مدیریت و اجرایی	هر مدرسه پسرانه شهری یک نفر مشاور
۵	مربی مهد و پیش دبستانی	سهم پنج درصدی از کادر مدیریتی مدارس پسرانه شهری
۶	مشاور متخصص مراکز تخصصی مشاوره دینی	سهم دو درصدی از مربیان و مدیران مهدها
		به ازای هر ۵ هزار دانش‌آموز یک مشاور متخصص تربیتی دینی

جدول ۱۰. برآورد مصادیق کارویژه‌های روحانیت

در آموزش و پرورش در آفاق ۱۴۱۴

ردیف	مصادیق کارویژه	اطلاعات پایه	معیار برآورد	طلبه مرد	طلبه زن	سهم روحانیت
۱	معلم	ابتدایی	۱۳۰،۰۰۰	۱۳۰۰	۱۳۰۰	۲،۶۰۰
		قرآن، دینی و عربی	۲۰،۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۱۰،۰۰۰
		متوسطه انسانی	۱۰،۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۲،۰۰۰
۲	مربی پرورشی	۲۶،۰۰۰	سهم ۲۰ درصدی	۲۷۰۰	۲۷۰۰	۵۴۰۰
۳	مشاور امین	۲۵۰۰۰	هر مدرسه پسرانه شهری یک مشاور	۲۵۰۰۰	-	۲۵،۰۰۰
۴	جایگاه مدیریتی	۷۰،۰۰۰	سهم پنج درصدی	۱۷۵۰	۱۷۵۰	۳،۵۰۰
۵	مربی مهد و پیش‌دبستانی	۱۰۰۰۰۰	سهم دو درصدی	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۲،۰۰۰
۶	مشاور متخصص تربیتی	-	هر ۵ هزار دانش‌آموز	۲۶۰	-	۲۶۰
	جمع	-	-	۳۸۰۱۰	۱۲۷۵۰	۵۰۷۶۰

در برآوردهای فوق موارد زیر به عنوان فرض‌های اولیه و مبنایی در نظر گرفته شده است.

۱- سرانه دانش‌آموز به معلم در سال ۱۳۹۵،

۲۸ نفر است در افق ۱۴۱۴، رقم سرانه ۲۵ دانش‌آموز یک معلم هدف‌گذاری شده است.

۲- جمعیت دانش‌آموزی در افق ۱۴۱۴ حدود ۱۳ میلیون دانش‌آموز برآورد شده است.

۳- در مدارس روستایی، مشاور امین، توسط روحانیون روستایی پوشش داده می‌شود.

۴- تقریباً نیمی از معلمان، مدیران و مشاوران امین مدارس باید دانش‌آموختگان حوزوی خانم باشند.

۵- ایجاد مدرسی با مدیریت روحانیون و دانش‌آموختگان حوزوی چه دخترانه و چه پسرانه به عنوان یک راهبرد مؤثر برای حضور در این عرصه مانند آنچه تحت عنوان مدارس امین، معارف و ... در سطح کشور متداول است، به عنوان یک هدف‌گذاری در کسب سهم مدیریت مدارس مدنظر است.

۵. آموزش عالی

یکی دیگر از عرصه‌های مهم برای حضور

روحانیون که مخاطب مشخص و متمرکزی از قشر جوان در آن حضور دارد، مراکز و مؤسسات آموزش عالی است. حضور دانش‌آموختگان حوزوی در این مؤسسات آموزشی، در زمینه‌های مختلف امکان‌پذیر است. کارویژه‌هایی که در ادامه فهرست شده‌اند، مواردی هستند که بالفعل وجود دارند و یا امکان ایجاد آن بالقوه وجود دارد.

نکته دیگر که باید مدنظر قرار گیرد این است که در برآوردهای این قسمت از مطالعات «آمایش آموزش عالی» مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی سال ۱۳۹۴ و مطالعات «آمایش در عرصه سلامت» مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۹۴، بهره‌گیری شده است.

در مطالعات مذکور برآوردهایی برای تعداد دانشجو، تعداد اعضای هیئت علمی و الگوی کلان منطقه‌بندی مؤسسات آموزش عالی در افق ۱۴۰۵ صورت گرفته است. با توجه به تغییرات جمعیتی ذکر این نکته مهم است

که برآوردهای مورد اشاره برای تعداد دانشجو در مطالعات مذکور، به دلیل ساختار سنی و جنسی جمعیت کشور، در بیشترین مقدار خود بوده و در دهه بعد از ۱۴۰۵ این حجم دانشجو ثابت باقی مانده و یا با سرعت کمی کاهش می‌یابد. بر این اساس برآورد تعداد دانشجو اگرچه برای افق ۱۴۰۵ انجام شده است اما با در نظر گرفتن مطلب فوق می‌تواند به عنوان یک برآورد مناسب برای ۱۴۱۴ نیز مطمئن نظر باشد.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت

۱- مبلغ مشاور

۲- نماینده ولی فقیه در دانشگاه

۳- استاد معارف

۴- استاد علوم اسلامی

۵- استاد علوم انسانی

۶- مدیر

۷- محقق

۸- مشاور متخصص

مبانی برآورد و معیارها

با بررسی‌های صورت گرفته در خصوص تعیین مبانی و معیارهایی برای برآورد تعداد طلبه مورد نیاز در آموزش عالی کشور در افق ۱۴۱۴، پیشنهادهای زیر با استفاده از مطالعات موجود و نظر کارشناسان مرتبط تهیه و با تصویب شورای طرح و برنامه ملاک عمل قرار گرفت. لازم به ذکر است یکی از ملاک‌های مهم در تعیین این معیارها برای برآورد طلبه مورد نیاز امکان و ظرفیت تربیت و پرورش دانش‌آموخته توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه می‌باشد.

جدول ۱۱. معیارها و مبانی محاسبه برآورد تعداد طلبه

در کارویژه‌های آموزش عالی

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد
۱	مبلغ مشاوری	هر پانصد دانشجوی پسر یک مبلغ
۲	نماینده ولی فقیه در دانشگاه	هر واحد آموزش عالی یک نفر
۳	استاد معارف اسلامی	تعداد دانشجوی ضرب در ۱۶ واحد درس معارف تقسیم بر کلاس سی نفره تقسیم بر ۲۴ ساعت کار استاد، تقسیم بر ۲ ترم تحصیلی
۴	استاد علوم اسلامی	سهام سی درصدی اساتید هیئت علمی رشته‌های علوم اسلامی
۵	استاد علوم انسانی	سهام ده درصدی اساتید هیئت علمی رشته‌های علوم انسانی
۶	مدیر	ده درصد مؤسسات آموزش عالی کشور

۷	محقق و پژوهشگر	به ازای هر ۱۰۰۰ عضو هیئت علمی
۸	مشاور متخصص مراکز مشاوره	هر ۵۰ هزار دانشجوی یک متخصص

به منظور انجام برآورد برای کارویژه‌های فوق در آموزش عالی در افق ۱۴۱۴، نیاز به در اختیار داشتن اطلاعاتی و مفروضاتی به شرح زیر است:

۱- تعداد واحد آموزش عالی، اعم از تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در افق طرح حدود ۲۹۰۰ واحد پیش‌بینی می‌شود.

۲- برآورد کل دانشجویان در افق طرح:
۴,۶۰۰,۰۰۰ نفر

۳- برآورد تعداد دانشجوی کاردانی و کارشناسی در افق طرح: ۳,۳۰۰,۰۰۰ نفر

۴- برآورد اعضای هیئت علمی در افق طرح:
۱۷۷,۰۰۰ نفر

۵- سهم اعضای هیئت علمی رشته‌های علوم انسانی: ۴۵ درصد

بر این مبنا طلبه مورد نیاز در هر کارویژه در بخش آموزش عالی به شرح جدول زیر برآورد می‌گردد.

جدول ۱۲. برآورد طلبه مورد نیاز در آموزش عالی در افق ۱۴۱۴

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد	طلبه مرد	طلبه زن	جمع
۱	جایگاه مدیریتی	ده درصد مراکز آموزش عالی	۲۹۰	-	۲۹۰
۲	نهاد نمایندگی ولی فقیه	هر مرکز آموزش عالی یک نفر	۲۹۰۰	-	۲۹۰۰
۳	اساتید معارف	براساس رابطه ارائه شده	۸۰۰۰	۱۰۰۰	۹۰۰۰
۴	اساتید علوم اسلامی	سهم سی درصدی اساتید علوم اسلامی	۸۰۰	۲۰۰	۱۰۰۰
۵	اساتید علوم انسانی	سهم ده درصدی اساتید علوم انسانی	۶۵۰۰	۱۵۰۰	۸۰۰۰
۶	مبلغ مشاور	به ازای هر ۵۰۰ دانشجو	۳۶۸۰	۵۵۲۰	۹۲۰۰
۷	محقق و پژوهشگر	به ازای هر ۱۰۰۰ هیئت علمی یک محقق	۲۵۰	۵۰	۳۰۰
۸	مشاور متخصص مراکز مشاوره دینی دانشگاهی	به ازای هر ۵۰ هزار دانشجو یک متخصص	۹۰	-	۹۰
	جمع		۲۲۵۱۰	۸۰۲۷۰	۳۰۷۸۰

یادآوری می‌گردد در تأمین استاد مورد نیاز معارف، اساتید علوم اسلامی، انسانی، مبلغ مشاور و محقق و پژوهشگر، استفاده از بانوان دانش‌آموخته حوزوی در کارویژه‌های آموزش عالی باید مدنظر قرار گیرد که در جدول فوق

سهم آن‌ها مشخص شده است. در نهایت حدود ۲۲۵۱۰ نفری برای دانش‌آموختگان مرد حوزوی در آموزش عالی کشور برآورد می‌شود.

۶. بقاع متبرکه

یکی دیگر از عرصه‌های حضور دانش‌آموختگان حوزوی که مخاطب قابل توجهی را به خود اختصاص می‌دهد، اماکن بقاع متبرکه امامزادگان موجود در کشور است که در سنوات اخیر استفاده از دانش‌آموختگان حوزوی در این اماکن نیز ظرفیت‌سازی شده است که البته تا رسیدن به وضع مطلوب نیاز به تلاش و کوشش بیشتری دارد.

بر اساس فهرست ارائه‌شده توسط سازمان اوقاف و امور خیریه کشور، در حال حاضر ۸۲۶۸، بقعه متبرکه در سطح کشور وجود دارد. استقرار حدود ۸۰ درصد بقاع متبرکه امامزادگان در مناطق روستایی و همچنین بیش از ۴۰۰ بقعه متبرکه با حجم زائر زیاد و تعداد

کارکنان بالا در کشور نشان از برنامه‌ریزی دقیق‌تری برای این بخش دارد.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت

۱- مدیریت و تولیت

۲- مبلغ مشاور

۳- مدرس دوره‌های آموزشی

مبانی برآورد و معیارها

با توجه به بررسی‌های انجام‌شده و استفاده از نظرات کارشناسی مبنای برآورد طلبه برای کارویژه‌های فوق به صورت زیر تهیه و تصویب شد.

مدیریت و تولیت بقاع:

سهم حدود ۳۵ درصدی از کل بقاع تا سقف ۳۰۰۰ طلبه (لازم به ذکر است با توجه به سهم بالای بقاع متبرکه مستقر در مناطق روستایی، و نیز طبقه‌بندی بقاع بر حسب کارکنان و میزان و حجم زائر این سهم پیشنهاد شده است.)

مبلغ مشاور:

سهم حدود ۶۰ درصدی از کل بقاع متبرکه

تا سقف ۵۰۰۰ طلبه
مدرس دوره‌های آموزشی:
۵ طلبه مدرس به ازای بقاع با کارکنان
بالا، تا سقف ۲۰۰۰ طلبه

جدول ۱۳. معیارها و مبنای برآورد طلبه مورد نیاز در بقاع متبرکه

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد	طلبه مورد نیاز
۱	مدیریت و تولید بقاع	سهم ۳۵ درصدی از کل بقاع	۳۰۰۰
۲	مبلغ مشاور	سهم ۶۰ درصدی از کل بقاع	۵۰۰۰
۳	مدرس دوره‌های آموزشی	۵ طلبه به ازای بقاع با کارکنان بالا	۲۰۰۰
	جمع	-	۱۰۰۰۰

۷. مناصب نظام اسلامی

در عرصه نظام اسلامی با کمک طرح «کارویژه‌های روحانیت» که توسط معاونت امور طلاب مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه در سال ۱۳۹۶ تهیه شده و نیز گزارش «نیازسنجی حضور حوزه و روحانیت حسب مأموریت ذاتی و مناصب تعریف‌شده در قوانین و مقررات داخل ایران»، که توسط شورای عالی حوزه‌های علمیه در سال ۱۳۹۲ انجام شده است، فهرست زیر از مصادیق کارویژه‌ها در عرصه مناصب نظام اسلامی احصا گردید.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت

- ۱- نماینده ولی فقیه در استان
- ۲- مسئول دفتر نماینده ولی فقیه در استان
- ۳- مناصب وابسته به شئون ولایت فقیه (بر اساس فهرست زیر)
- ۴- امامت جمعه شهرها
- ۵- قضاوت
- ۶- کارشناس قضایی
- ۷- نمایندگان ولی فقیه در ادارات (جهاد کشاورزی، هلال احمر، بنیاد مسکن، بنیاد شهید، کمیته امداد امام خمینی، حج و زیارت)
- ۸- مسئول عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح
- ۹- مدیر اوقاف
- ۱۰- مدیر سازمان تبلیغات
- ۱۱- مدیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۱۲- مسئول ستاد امر به معروف و نهی از منکر، ستاد اقامه نماز و ستاد جمع‌آوری زکات
- ۱۳- کارشناس اسلامی دستگاه‌های ملی و

استانداری‌ها

۱۴- کارشناس اسلامی شهرداری‌ها

۱۵- کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها

۱۶- روحانی ثابت حج و عتبات و راهیان نور

۱۷- کادر قوه مقننه (کارشناسان مرکز پژوهش‌ها،

نمایندگان مجلس)

«مناصب شئون ولایت فقیه ۱»، منظور

مناصبی است که از شخص ولی فقیه شروع

می‌شود و تا منصوبین مستقیم ایشان مدنظر

۱- مناصب شئون ولایت فقیه عبارت‌اند از: ۱) رهبری نظام اسلامی، ولی فقیه، ۲) اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۳) رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، ۴) رئیس قوه قضائیه، ۵) فقهای شورای نگهبان، ۶) وزیر اطلاعات ۷) مسئولین عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح ۸) مسئول نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها ۹) رئیس دفتر تبلیغات اسلامی ۱۰) رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه ۱۱) رئیس سازمان تبلیغات اسلامی ۱۲) نماینده ولی فقیه در سازمان حج و زیارت ۱۳) نماینده ولی فقیه در وزارت جهاد کشاورزی ۱۴) نماینده ولی فقیه در بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ۱۵) نماینده ولی فقیه در کمیته امداد امام خمینی ۱۶) نماینده ولی فقیه در هلال احمر ۱۷) نماینده ولی فقیه در بنیاد شهید و امور ایثارگران ۱۸) رئیس جامعه المصطفی العالمیه ۱۷) رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه ۱۸) نماینده ولی فقیه در انجمن اسلامی دانش آموزان ۱۹) نماینده ولی فقیه در کشورهای خارجی ۲۰) رئیس و اعضای مجمع جهانی اهل بیت ۲۱) رئیس و اعضای مجمع تقریب مذاهب اسلامی ۲۲) رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات ۲۳) اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام ۲۴) تولیت آستان قدس رضوی (ع) ۲۵) تولیت آستان حرم حضرت معصومه (س) ۲۶) تولیت آستان شاه چراغ (ع) ۲۷) تولیت آستان عبدالعظیم حسنی (ع) ۲۸) رئیس مرکز خدمات حوزه‌های علمیه ۲۹) رئیس مدرسه مروی تهران ۳۰) رئیس دبیرخانه مدارس دینی اهل سنت

هستند، که در پاورقی ذکر شده است.

مبنای برآورد و معیارها

با بررسی صورت گرفته در مطالعات ذکرشده در بالا و تجربیات کارشناسان و صاحب‌نظران، مبنای برآورد برای هر یک از کارویژه‌های فهرست شده در این بخش به صورت زیر پیشنهاد و مورد تصویب واقع شده است.

جدول ۱۴. مبنای برآورد کارویژه‌های دانش‌آموختگان حوزوی

در مناصب نظام اسلامی

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد
۱	نماینده ولی فقیه در استان‌ها	هر استان یک نماینده
۲	مسئول دفتر نماینده ولی فقیه در استان	هر استان یک مسئول دفتر
۳	سایر مناصب وابسته به شئون ولایت فقیه	۱۰۰ منصب
۴	ائمه جمعه	به ازای هر شهر یک امام جمعه
۵	قضاوت	به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، ۱۲ قاضی
۶	کارشناس قضایی	به ازای هر یک میلیون نفر ۳ کارشناس
۷	نماینده ولی فقیه ادارات (جهاد، بنیاد شهید، بنیاد مسکن، کمیته امداد، حج و زیارت، هلال احمر)	به ازای هر استان یک نماینده و تعداد مورد نیاز ستادهای مرکزی
۸	مسئول عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح	هر شهرستان برای هر یک از نیروهای سه‌گانه یک نفر

۹	مدیر اوقاف	به ازای هر شهرستان یک نفر و تعداد مورد نیاز ستاد مرکزی
۱۰	مدیر سازمان تبلیغات	به ازای هر شهرستان یک نفر و تعداد مورد نیاز ستاد مرکزی
۱۱	مدیر فرهنگ و ارشاد اسلامی	به ازای ۱۰ درصد شهرستان‌ها
۱۲	مسئول ستاد نماز جمعه، ستاد اقامه نماز و ستاد زکات و ستاد امر به معروف و نهی از منکر	هر شهر یک مسئول
۱۳	کارشناسان اسلامی دستگاه‌های ملی و استانداری‌ها	برای هر دستگاه ملی و استانی ۵ نفر
۱۴	کارشناس امور شرعی شهرداری‌ها	به ازای شهرداری‌های بالای ۵۰ هزار نفر یک کارشناس
۱۵	کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها، ...	به ازای هر بانک در مرکز استان یک نفر
۱۶	روحانی ثابت حج و عتبات و راهیان نور	برای هر ۳۰۰ هزار نفر جمعیت یک نفر
۱۷	قوه مقننه (نمایندگان مجلس و کلیه نهادهای وابسته)	به ازای هر یک میلیون نفر جمعیت یک نفر

با توجه به اطلاعات موجود و پیش‌بینی برخی از مؤلفه‌های لازم در مبانی برآورد کارویژه‌ها که ضرورت دارد برای افق ۱۴۱۴ برآورد صورت گیرد، جدول نهایی برآورد طلبه مورد نیاز در عرصه مناصب نظام اسلامی به صورت زیر پیشنهاد می‌شود.

جدول ۱۵. برآورد طلبه مورد نیاز در کارویژه‌های عرصه

نظام اسلامی در افق ۱۴۱۴

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد	طلبه مورد نیاز
۱	نماینده ولی فقیه در استان‌ها	هر استان یک نماینده	۳۱
۲	مسئول دفتر نماینده ولی فقیه در استان	هر استان یک مسئول دفتر	۳۱
۳	سایر مناصب وابسته به شئون ولایت فقیه	۱۰۰ منصب	۱۰۰
۴	ائمه جمعه	به ازای هر شهر یک امام جمعه	۱۰۰۰
۵	قضاوت	به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت ۱۲ قاضی	۳۴۰۰
۶	کارشناس قضایی	به ازای هر یک میلیون نفر ۳ کارشناس	۳۰۰
۷	نماینده ولی فقیه (ادارات) جهاد، بنیاد شهید، بنیاد مسکن، کمیته امداد، حج و زیارت، هلال احمر)	به ازای هر استان یک نماینده و تعداد مورد نیاز ستادهای مرکزی	۲۰۰
۸	مسئول عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح	هر شهرستان برای هر یک از نیروهای سه گانه یک نفر	۱۲۹۰
۹	مدیر اوقاف	به ازای هر شهرستان یک نفر و تعداد مورد نیاز ستاد مرکزی	۵۰۰
۱۰	مدیر سازمان تبلیغات	به ازای هر شهرستان یک نفر و تعداد مورد نیاز ستاد مرکزی	۵۰۰
۱۱	مدیر فرهنگ و ارشاد اسلامی	به ازای ۱۰ درصد شهرستان‌ها	۵۰
۱۲	مسئول ستاد نماز جمعه، ستاد اقامه نماز و ستاد زکات و ستاد امریه معروف و نهی از منکر	هر شهر یک مسئول	۱۵۰۰
۱۳	کارشناسان اسلامی دستگاه‌های ملی و استانداری‌ها	برای هر دستگاه ملی و استانی ۵ نفر	۱۱۷۲۵

۱۴	کارشناس دینی شهرداری‌ها	به ازای شهرداری‌های بالای ۵۰ هزار نفر یک کارشناس	۲۰۰
۱۵	کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها، ...	به ازای هر بانک در مرکز استان یک نفر	۱۳۰۰
۱۶	روحانی ثابت حج و عتبات و راهیان نور	برای هر ۳۰۰ هزار نفر جمعیت یک نفر	۳۱۰
۱۷	قوه مقننه (نمایندگان مجلس و کلیه نهادهای وابسته)	به ازای هر یک میلیون نفر جمعیت یک نفر	۹۰
	جمع	-	۲۲،۵۲۷

۸. حوزه‌های علمیه

حوزه‌های علمیه به عنوان ساختار و نهاد تعریف‌شده جهت تعلیم و تربیت معارف اسلامی و اهل بیت (علیهم السلام)، یکی از عرصه‌های مهم برای حضور دانش‌آموختگان خود، جهت تعالی و ارائه خدمت به سایر طلاب تلقی می‌شود. موضوعی که باید در این قسمت مدنظر قرار گیرد این است که منظور از کادر حوزه‌های علمیه، منحصر در واحدهای تحت پوشش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه قم، نبوده و گستره آن شامل همه واحدهای تحت پوشش مراکز مدیریت قم، خراسان و

اصفهان می‌شود. همچنین سایر مراکز پیرا حوزوی را که فعالیت‌های عمومی و یا تخصصی در زمینه علوم اسلامی و معارف اهل بیت (علیهم السلام) دارند، شامل می‌شود.

به این ترتیب دامنۀ کارویژه‌های حوزه علمیه به دو قسمت می‌تواند دسته‌بندی شود، دسته اول، کارویژه‌های مرتبط با شورای عالی حوزه‌ها و مراکز مدیریت قم، خراسان و اصفهان و دسته دوم، کارویژه‌های مرتبط با مراکز پیرا حوزوی.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت

الف- کادر مرکز مدیریت (قم، اصفهان و

خراسان)

استاد

مشاور عمومی تربیتی

مشاور متخصص تربیتی مراکز مشاوره

حوزوی

کادر مدارس علمیه

کادر مراکز ستادی و استانی

ب- سایر مراکز پیرا حوزوی

استاد

کادر اجرایی و مدیریتی محقق و پژوهشگر

مبانی برآورد و معیارها

به منظور برآورد طلبه مورد نیاز در کارویژه‌های ذکرشده، به‌ویژه در عرصه مراکز حوزوی، بر اساس مستندات و گزارش‌ها موجود و نظرات کارشناسان، مبانی زیر پیشنهاد و مورد تصویب قرار گرفت.

در ابتدا ساختار و انواع واحدهای موجود در مجموعه حوزه‌های علمیه به‌اختصار، فهرست شده و سپس مصادیق کارویژه‌های موجود و قابل تصور در هر یک از مجموعه‌ها ارائه می‌شود.

جدول ۱۶. ساختار مجموعه‌های حوزوی و مصادیق کارویژه‌های

حوزه‌های علمیه

مجموعه حوزوی	زیر مجموعه	انواع موقعیت‌ها	مصادیق کارویژه
شورای عالی حوزه‌های علمیه	دبیرخانه و کمیسیون‌ها	اعضای شورا و رئیس دبیرخانه و روسای کمیسیون‌ها	کادر مدیریتی
		کارشناسان دبیرخانه و کمیسیون‌ها	کادر اجرایی

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

رئیس مرکز مدیریت	کادر مدیریتی	ستاد مرکزی (قم، خراسان و اصفهان)	مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه	
معاونین و مدیران کل	کادر مدیریتی			
کارشناسان معاونت‌ها و ادارات کل و مراکز تابعه ستادی	کادر اجرایی			
مدیر و معاونین استانی	کادر مدیریتی	مدیریت‌های استانی		
کارشناسان مدیریت‌های استانی	کادر اجرایی			
سفیران هدایت	استاد	واحد‌های آموزشی		
	کادر اجرایی			
	مشاور تربیتی			
بلندمدت سطوح ۱، ۲، ۳ و ۴	استاد			
	کادر اجرایی			
	مشاور تربیتی			
مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی حوزوی	استاد			
	کادر اجرایی			
مراکز آموزش‌های کاربردی و مهارت‌ها	استاد			
	کادر اجرایی			
مدارس معارف اسلامی ویژه غیر طلاب	استاد			
	کادر اجرایی			
گروه پژوهشی، مرکز پژوهشی، پژوهشکده، موسسه پژوهشی و پژوهشگاه	محقق			
	کادر اجرایی			
مجلات علمی پژوهشی	محقق			
	کادر اجرایی			
کتابخانه‌های تخصصی	کادر اجرایی			
انجمن‌های علمی	محقق			
جشنواره‌ها، نشست‌ها،	کادر اجرایی			

مشاور تربیتی	واحد مشاوره طلاب و خانواده	واحدهای مشاوره	
کادر اجرایی			
مشاور تربیتی	واحد مشاوره عمومی		
کادر اجرایی			
کادر اجرایی	اردوگاه‌های و مجموعه‌های فرهنگی	اردوگاه تا	

جدول ۱۷. فهرست مراکز پیرامونی حوزوی و مصادیق کارویژه‌های

حوزه‌های علمیه

ردیف	عنوان مراکز	وابستگی	محل فعالیت	مصادیق کارویژه‌ها		
				استاد	کادر اجرایی	محقق
۱	جامعه المصطفی العالمیه	هیئت امنای	بین الملل	*	*	*
۲	دانشگاه مفید	آیه الله اردبیلی (ره)	قم	*	*	*
۳	دانشگاه امام صادق	آیه الله مهدوی کنی (ره)	تهران	*	*	*
۴	دانشگاه علوم اسلامی رضوی	آیه الله واعظ طبسی (ره)	مشهد	*	*	*
۵	دانشگاه باقرالعلوم	دفتر تبلیغات اسلامی	قم	*	*	*
۶	دانشگاه ادیان و مذاهب	هیئت امنای	قم	*	*	*
۷	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی	آیه الله مصباح	قم	*	*	*
۸	دانشگاه مذاهب اسلامی	مجمع جهانی تقریب مذاهب	تهران	*	*	*
۹	دانشگاه معارف	نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها	قم	*	*	*
۱۰	موسسه آموزش عالی حوزوی امام رضا	دفتر تبلیغات اسلامی	قم	*	*	*
۱۱	دانشگاه شهید مطهری	آیه الله امام کاشانی	تهران	*	*	*
۱۲	دانشگاه علوم حدیث	آیه الله ری شهری	قم	*	*	*
۱۳	دانشکده اصول دین	آیه الله سید مرتضی عسگری (ره)	قم	*	*	*
۱۴	دانشگاه علوم و معارف قرآنی	اوقاف و امور خیریه	کشور	*	*	*
۱۵	دانشکده الهیات و معارف اسلامی هدی	جامعه الزهرا	قم	*	*	*
۱۶	دانشکده اهل بیت - اصفهان	دکتر بانکی	اصفهان	*	*	*

۱۷	دانشگاه بین‌المللی اهل بیت	مجمع جهانی اهل بیت	تهران	*	*
۱۸	جامعه الزهرا	هیئت امنا	قم	*	*
۱۹	پژوهشکده حوزه و دانشگاه	هیئت امنا	قم	*	*
۲۰	حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان	نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه	تهران	*	*
۲۱	دفتر تبلیغات اسلامی	هیئت امنا	کشور	*	*
۲۲	مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران	شورای عالی حوزه‌های علمیه	کشور	*	*
۲۳	مجمع جهانی اهل بیت	شورای عالی مجمع جهانی	قم تهران	*	*
۲۴	مرکز تحقیقات کامپیوتری نور	هیئت امنا	قم	*	*
۲۵	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه	شورای عالی حوزه	کشور	*	*
۲۶	مجمع جهانی تقریب مذاهب	شورای عالی مجمع جهانی	تهران	*	*
۲۷	دانشکده شهید محلاتی	نمایندگی ولی فقیه در سپاه	قم	*	*
۲۸	پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)	نمایندگی ولی فقیه در سپاه	قم	*	*

در برآورد طلبه مورد نیاز برای کار ویژه استاد، برای واحدهای آموزشی حوزوی، به ماده ۹ آیین‌نامه آموزشی مدارس علمیه بلندمدت، مصوب شورای عالی حوزه‌ها، استناد شده است. بر این اساس، حداقل

نفرات برای تشکیل کلاس سطح ۱، در شهر قم با ۱۰ نفر و در غیر شهر قم با ۷ نفر و در سطوح عالی حداقل نفرات برای تشکیل کلاس ۵ نفر مصوب شده است. همچنین سقف نفرات کلاس برای همه سطوح ۲۵ نفر در نظر گرفته شده است. به این ترتیب برای تعیین معیاری جهت برآورد استاد مورد نیاز در همه واحدهای حوزوی با توجه به در نظر گرفتن نوع و سطح واحد آموزشی حوزوی، همچنین مدیریت صحیح هزینه تا، به طور متوسط سرانه ۱۴ نفر طلبه در حال تحصیل یک استاد به منظور انجام برآورد در افق طرح پیشنهاد شده و مورد تصویب واقع شده است. در سال تحصیلی جاری (۹۷-۱۳۹۶) سرانه طلبه به استاد در سطح یک در سراسر کشور حدود ۱۲ طلبه یک استاد برآورد می‌شود. به طور منطقی بهره‌ور کردن توزیع و مدیریت مناسب اساتید، تحقق سرانه طلبه به استاد یعنی ۱۴ نفر طلبه در حال تحصیل یک استاد، را در همه سطوح قابل قبول و در دسترس قرار دهد.

جالب است که در مؤسسات آموزش عالی کشور، نیز در حال حاضر (سال ۱۳۹۵-۱۳۹۶)، سرانه دانشجوی به استاد با در نظر گرفتن همه انواع مؤسسات و مقاطع و رشته‌های تحصیلی به طور متوسط ۱۴/۴ دانشجو یک استاد برآورد شده است.

به‌طورکلی پنج دسته آموزش رسمی در حال حاضر در فرآیند رسمی حوزه‌های علمیه قابل ذکر است:

- ۱- مدارس علمیه کوتاه‌مدت یا سفیران هدایت
 - ۲- مدارس علمیه بلندمدت
 - ۳- مراکز آموزش مهارت‌های کاربردی
 - ۴- مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی حوزوی
 - ۵- دوره‌های رسمی آموزش معارف اسلامی ویژه غیرطلاب (در مرحله طرح و ایده)
- بدیهی است اساتید مورد نیاز انواع آموزش‌های ذکرشده، باید به‌طور جداگانه بر اساس یک برنامه بلندمدت پیش‌بینی گردد، با بررسی‌های کارشناسی و استفاده از

نظرات نخبگان و مدیران چنین به نظر می‌رسد که بر اساس منطق زیر فرآیند آموزش‌های رسمی حوزوی قابل دسته‌بندی است:

مسیر ۱: تحصیل در دوره‌های آموزشی رسمی در مدارس علمیه کوتاه‌مدت و بلندمدت به همراه گذراندن دوره‌های معین آموزشی مهارت‌های کاربردی و در نهایت فارغ‌التحصیلی و عدم ادامه تحصیل.

مسیر ۲: تحصیل در دوره‌های آموزشی رسمی در مدارس علمیه کوتاه‌مدت و بلندمدت به همراه گذراندن دوره‌های معین آموزشی مهارت‌های کاربردی و ادامه تحصیل به صورت آزاد در پایه تا و سطوح متداول حوزه تا اجتهاد.

مسیر ۳: تحصیل در دوره‌های آموزشی رسمی در مدارس علمیه کوتاه‌مدت و بلندمدت به همراه گذراندن دوره‌های معین آموزشی مهارت‌های کاربردی و ورود به مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی حوزوی و

ادامه تحصیل تا مراحل نهایی تحصیل (سطح ۵)

مسیر ۴: پذیرش، جذب و آموزش به عموم علاقه‌مندان به معارف اسلامی به همراه اعطای مدرک، در زمینه تا و سطوح گوناگون. بر این اساس برآورد حجم آموزش گیرندگان در هر یک از چهار مسیر فوق به عنوان مبنایی برای پیش‌بینی اساتید مورد نیاز و کادر اجرایی و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مورد نیاز می‌تواند قرار گیرد.

بر این اساس جدول زیر خلاصه برآورد حجم ظرفیت آموزش و استاد مورد نیاز هر نوع از واحدهای آموزشی را به صورت مشخص نشان می‌دهد.

جدول ۱۸. معیارها و مبنای برآورد اساتید و کادر اجرایی حوزه‌های علمیه در

افق ۱۴۱۴

نوع واحد آموزشی	برآورد ظرفیت آموزش	مبنای محاسبه	طول آموزش	برآورد تعداد استاد	برآورد تعداد کادر اجرایی
-----------------	--------------------	--------------	-----------	--------------------	--------------------------

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

۴۰۰	۸۲۳	۵ سال	هر ۲۰ طلبه یک استاد	۱۰۰۰۰	مدارس سفیران هدایت
۳۰۰۰	۲۷۴۳	۶ سال	هر ۲۰ طلبه یک استاد	۵۰۰۰۰	مدارس علمیه سطح یک
۲۵۰	۲۳۱۴	سطح ۳: ۲ سال سطح ۲: ۳ سال سطح ۴: ۴ سال	هر ۱۵ طلبه هر ۱۲ طلبه هر ۸ طلبه	۳۰۰۰۰	مدارس علمیه سطوح عالی
۵۰۰	۱۹۷۴	سطح ۳: ۲ سال سطح ۲: ۳ سال سطح ۴: ۴ سال	هر ۱۲ طلبه هر ۸ طلبه هر ۵ طلبه	۲۰۰۰۰	مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی حوزوی
۳۳۰	۵۵۲	سطح ۱: ۳۲۰ ساعت سطح ۲: ۲۱۰ ساعت سطح ۳: ۱۰۰ ساعت	هر ۲۰ طلبه یک استاد	۲۰۰۰۰	مرکز آموزش مهارت‌های کاربردی
۲۹۰	۱۰۵۰	سطح ۱: ۲ سال سطح ۲: ۴ سال	هر ۲۰ فراگیر یک استاد	۳۵۰۰۰	مرکز آموزش معارف اسلامی غیر طلاب
۴۷۷۰	۸۴۰۶	-	-	-	جمع

نبروهای خدماتی	جمع		اداری و مالی	پژوهش	آموزش	تهذیب و امور فرهنگی	مدیر	سمت تعداد طلبه
	تیمه وقت	تیمه وقت						
انفر	انفر	۳ نفر	انفر	انفر	انفر	انفر نیمه وقت	انفر	تا ۳۰ نفر
۲ نفر		۴ نفر	انفر	انفر	انفر	انفر	انفر	۳۱-۵۰
۳ نفر	انفر	۴ نفر	انفر	انفر	اتمام وقت نیمه وقت	انفر	انفر	۵۱-۱۰۰
۵ نفر	انفر	۵ نفر	اتمام وقت نیمه وقت	۱	اتمام وقت نیمه وقت	انفر	انفر	۱۰۱-۱۵۰

۱۵۱-۲۰۰	۱ نفر	۲ نفر	۲	تمام وقت ۱ نیمه وقت	۲	۸ نفر	۱ نفر	۶ نفر
۲۰۱-۳۰۰	۱ نفر	۳ جایگاه معاونت	۳ جایگاه معاونت	۲	۳	۱۲ نفر	۹ نفر	
۳۰۱-۴۰۰	۱ نفر	۴	۲ تمام وقت ۱ نیمه وقت	۴	۱۵ نفر	۱۱ نفر		
۴۰۱-۵۰۰	۱ نفر	۵	۳	۵	۱۹ نفر	۱۳ نفر		
سازمان اداری مدارس تهذیب و امور فرهنگی، آموزش، پژوهش تا سقف ۲۰۰ نفر طلبه با عناوین مسئول و عناوین بالاتر از ۲۰۰ نفر عنوان معاونت خواهد بود.								
برای هر پایه درسی یک استاد تمام وقت و در صورت تشکیل چند کلاس در یک پایه، برای هر کلاس یک استاد لازم است.								
معاونت اداری مالی، اداره دبیرخانه و امور دفتری مدرسه را نیز عهده دار است.								
نیروهای خدماتی عبارت است از: خادم، مأمو پذیرایی، آشپز، کمک آشپز، باغبان، نگهبان، راننده و ...								

در مورد تعداد کادر اجرایی مورد نیاز مدارس به استناد ماده ۲۱ آیین‌نامه تأسیس مدارس علمیه برادران، مصوب سال ۱۳۸۶ شورای عالی حوزه‌های علمیه مبتنی بر طبقه‌بندی ظرفیتی مدارس علمیه کادر مورد نیاز مورد تصویب قرار گرفته است. جدول مصوب شده در آیین‌نامه مذکور به شرح زیر است.

جدول ۱۹. سازمان اجرایی مدارس علمیه مصوب شورای عالی حوزه‌های

علمیه

با بررسی وضع موجود طلبه‌های مدارس علمیه و نصاب‌های تعیین‌شده در جدول فوق، می‌توان به میانگین کادر مدارس در وضع موجود رسید. جدول زیر توزیع مدارس علمیه با طلاب فعلی و سرانه کادر مصوب را نشان می‌دهد، با محاسبه میانگین کادر مورد نیاز مدارس از جدول زیر، متوسط سرانه $5/3$ نفر برای هر مدرسه به عنوان کادر اجرایی مدرسه در کل کشور به دست می‌آید. البته در ادامه به دلایل زیر متوسط سرانه کادر اجرایی مدارس برابر ۷ نفر در نظر گرفته شده است.

۱- مدارس علمیه موجود در حال حاضر با یک‌سوم ظرفیت در کل کشور فعالیت می‌کنند. البته معنی این عبارت این نیست که همه با یک‌سوم ظرفیت فعالیت می‌کنند چراکه مدارس با تمام ظرفیت و مدارس با ظرفیت حداقل فعالیت می‌کنند.

۲- در مطالعات آمایش در افق ۱۴۱۴ یکی از سیاست‌های اجرایی، بهره‌ور نمودن ظرفیت مدارس و استفاده بیشتر از ظرفیت‌های معطل

مانده است، ازاین‌رو افزایش ظرفیت مدارس علمیه منجر به افزایش کادر اجرایی مورد نیاز خواهد شد.

۳- مطلب دیگر اینکه مدارس علمیه در وضع مطلوب علاوه بر کارکرد آموزشی باید به جنبه‌های دیگر مأموریتی خود یعنی مکانی برای پشتیبانی علمی از دانش‌آموختگان حوزوی و نیز تعلیم معارف اسلامی به عموم افراد جامعه، جامه عمل بپوشاند. ازاین‌رو تأمین کادر مورد نیاز برای تحقق این مأموریت تا نیز باید به طور متناسب با ظرفیت مدارس علمیه پیش‌بینی شود.

جدول ۲۰. توزیع مدارس علمیه موجود برحسب تعداد طلبه در سال ۱۳۹۶

و کادر اجرایی مصوب هر طبقه

تعداد کادر مصوب	سهم از کل مدارس	تعداد مدرسه موجود	تعداد طلبه
۳/۵	۱۷,۱٪	۸۷	تا ۳۰ نفر
۴	۱۵,۸٪	۸۲	۳۱-۵۰
۴/۵	۳,۸٪	۱۹۳	۱۰۰-۵۱
۶/۵	۱۶,۳٪	۸۳	۱۵۰-۱۰۱
۸/۵	۵,۷٪	۲۹	۲۰۰-۱۵۱
۱۲	۵,۷٪	۲۹	۳۰۰-۲۰۱
۱۵/۵	۰,۶٪	۳	۴۰۰-۳۰۱
۱۹	۰,۴٪	۲	۵۰۰-۴۰۱
-	۱۰۰٪	۵۰۸	جمع

در مورد کادر مورد نیاز مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی نیز با توجه به روند روبه گسترش و سیاست‌های آتی در مورد این مراکز تخصصی می‌توان برآوردی به صورت زیر ارائه نمود.

با توجه به پیش‌بینی ظرفیت آموزشی ۲۰ هزار نفری برای مراکز تخصصی و آموزش عالی در افق ۱۴۱۴ و در نظر گرفتن سرانه ۴۰ طلبه یک کادر اجرایی، حدود ۵۰۰ نفر کادر اجرایی باید برای این مراکز از بین دانش‌آموختگان حوزوی در نظر گرفت.

لازم به ذکر است سرانه دانشجو به کادر
اجرایی در مؤسسات آموزش عالی در حال
حاضر ۴۲ دانشجو یک کادر است.

در مورد مبانی برآورد مشاور تربیتی مورد
نیاز، توجه به موارد زیر مهم است.

۱- مشاور تربیتی با توجه به نقش و جایگاهی
که در هدایت طلاب در حال تحصیل و نیز
کمک و مشاوره خانواده‌های عموم طلاب
دارد، به طور جدی باید در مدارس علمیه و
حوزه‌های علمیه شهرستانی مدنظر قرار گیرد.
۲- وجود مشاور تربیتی برای مشاوره‌های
تحصیلی، تربیتی در زمان تحصیل برای طلاب
در حال تحصیل با توجه به شرایط سنی
طلاب در مدارس سطح یک و سفیران هدایت
و شرایط روحی حساس و شکننده این دسته از
طلاب، بسیار ضرورت دارد.

۳- همچنین موضوع بسیار مهم دیگر، وجود
مشاور تربیتی برای عموم طلاب برای کمک به
امرازدواج و کمک در رفع مشکلات خانوادگی

و تربیت فرزندان و آسیب‌های این نوع خانواده تا، به طور جداگانه از اهمیت بسزایی برخوردار است چراکه مسائل و مشکلات طلاب و خانواده‌های آنان اگر توسط مشاورینی که خود دانش آموخته حوزه باشند، برطرف شده و مشکل‌گشایی شود، مانع بسیاری از تبعات منفی مراجعه طلاب و خانواده آنان به مشاور دانشگاهی خواهد شد.

۴- از طرف دیگر ظرفیت بسیار مناسب تربیت طلاب مشاور، نیز از قابلیت‌های بسیار خوب نظام تربیتی حوزه است که باید به نحو کامل از آن در مرحله اول جهت خدمت‌رسانی به خود طلاب و خانواده آن‌ها بهره‌برداری نمود و در مرحله بعد به عموم افراد جامعه نیز خدمت‌رسانی نمود.

بر این اساس مبنای برآورد مشاور تربیتی، برای طلاب در حال تحصیل، به ازای هر ۵۰ طلبه، یک مشاور تربیتی مقیم مدرسه و برای هر ۱۰۰ خانوار طلاب در هر شهرستان نیز یک مشاور تربیتی در واحدهای مشاوره طلاب

که در مرکز استان‌ها و یا شهرستان‌ها شکل می‌گیرد، پیشنهاد می‌شود.

در مورد برآورد طلبه مورد نیاز برای کادر مدیریت‌های استانی و ستادی حوزه‌های علمیه، نیز با توجه به سیاست‌های تمرکززدایی و نیز استفاده از فناوری‌های جدید ارتباطی و سامانه‌های فرآیندی، و همچنین سیاست چابک سازی کادر اداری، و استفاده از نظرات کارشناسان، پیشنهاد ۸۰۰ نفر کادر اداری طلبه در مجموعه‌های ستادی و مدیریت‌های استانی، در افق ۱۴۱۴ به عنوان دانش‌آموخته حوزوی فعال، مطرح شده است. البته مدیریت‌های ستادی و استانی، در تکمیل کادر مورد نیاز خود می‌تواند از نیروهای غیر حوزوی نیز با رعایت اصل امساک در مشاغل و تخصص‌های مورد نیاز که خود تربیت نمی‌کند بهره‌گیری نماید. در مورد برآورد طلبه مورد نیاز به عنوان «استاد» و «کادر اجرایی» و «محقق» در واحدهای پیرا حوزوی، با توجه به تنوع و

تعدد این واحدها و فقدان آمار و اطلاعاتی جامع از وضعیت فعالیت‌های آموزشی و غیر آموزشی آن‌ها، با استفاده از نظرات خبرگان و کارشناسان و نیز ظرفیت تأمین و تربیت طلبه مورد نیاز این واحدها توسط حوزه‌های علمیه، مقادیر به صورت سرجمع پیشنهاد شد.

به عنوان نمونه در خصوص ظرفیت مورد نیاز در مورد اساتید مرکز مدیریت خواهران و نیز جامعه المصطفی، توجه به دو آمار زیر، می‌تواند راهگشا باشد.

همچنین به استناد ماده ۲۳ دستورالعمل اجرایی تأسیس مدارس علمیه خواهران مصوب سال ۱۳۸۵، تعداد کادر مورد نیاز مدارس علمیه خواهران در سطوح دو و سه به صورت زیر است.

البته ذکر این نکته نیز مهم است که در مدارس علمیه خواهران، تأمین بخشی از نیاز به استاد و کادر اجرایی در مدارس و مدیریت‌های استانی و ستادی توسط دانش‌آموختگان

حوزوی مرد، صورت می گیرد.

جدول ۲۱. کادر اداری مورد نیاز مدارس علمیه خواهران در دوره سطح ۲

ردیف	تعداد طلاب	مدیر	امور فرهنگی تربیتی		امور آموزشی	امور پژوهشی	امور اداری مالی			ردیف
			کادر	مشاور			اداری	مالی	خدماتی	
۱	۳ تا ۱۵	۱	-	-	۱	-	-	-	۱	۳
۲	۱۶ تا ۳۱	۱	۱	۱	۱	-	-	-	۱	۵
۳	۳۲ تا ۶۱	۱	۱	۱	۲	-	-	-	۱	۷
۴	۶۲ تا ۹۱	۱	۲	۱	۲	۱	۱	-	۲	۹
۵	۹۲ تا ۱۲۱	۱	۲	۲	۲	۱	۱	-	۲	۱۱
۶	۱۲۲ تا ۱۵۱	۱	۲	۲	۲	۱	۱	-	۲	۱۲
۷	۱۵۲ تا ۱۸۱	۱	۳	۳	۳	۱	۱	۱	۳	۱۵
۸	۱۸۲ تا ۲۱۱	۱	۳	۳	۳	۲	۱	۱	۳	۱۷
۹	۲۱۲ تا ۲۴۱	۱	۳	۳	۳	۲	۱	۱	۳	۱۷
۱۰	۲۴۲ تا ۳۰۰	۱	۳	۳	۳	۲	۱	۱	۴	۱۸

جدول ۲۲. کادر اداری مورد نیاز مدارس علمیه خواهران در دوره سطح ۳

ردیف	تعداد طلاب	امور فرهنگی تربیتی	امور آموزشی	امور پژوهشی	امور اداری مالی			مجموع
					اداری	مالی	خدماتی	
۱	۳۰ تا ۵۰	۱	-	-	-	-	۱	۳
۲	۶۰ تا ۱۰۰	۱	-	۱	۱	-	۱	۵
۳	۹۰ تا ۱۶۰	۱	۱	۲	۱	-	۱	۷
۴	۱۴۰ تا ۲۹۰	۱	۱	۲	۱	-	۲	۹
۵	۱۵۰ تا ۳۱۰	۱	۲	۲	۱	-	۲	۱۰
۶	۱۸۰ تا ۵۱۰	۱	۲	۱	۱	۱	۲	۱۱
۷	۲۱۰ تا ۳۸۰	۱	۲	۳	۲	۱	۳	۱۴
۸	۲۴۰ تا ۴۱۰	۱	۲	۳	۲	۱	۳	۱۵
۹	۲۷۰ تا ۴۴۰	۱	۲	۳	۲	۱	۳	۱۵
۱۰	۳۰۰ تا ۴۷۰	۱	۳	۳	۲	۱	۴	۱۸

مطلب دیگری که در برآورد محقق و پژوهشگر مورد نیاز واحدهای حوزوی باید مدنظر داشت، این است که کارویژه «محقق» به شرطی که یک مشغله و فعالیت کامل برای یک دانش‌آموخته حوزوی محسوب شود، به عنوان یک کارویژه مستقل ذکر خواهد شد در غیر این صورت تحقیق و پژوهش به عنوان یک فعالیت جنبی و انضمامی عموم دانش‌آموختگان حوزوی و به طور خاص اساتید حوزوی قلمداد می‌شود.

با توجه به مطلب فوق در صورتی که کارویژه «محقق»، یک کارویژه مستقل باشد با استفاده از نظر کارشناسان مبنای برآورد برای افق ۱۴۱۴، به این صورت پیشنهاد شد که به ازای هر ۴ استاد حوزوی و مراکز پیرا حوزوی یک محقق منظور گردد.

جدول ۲۳. برآورد طلبه مورد نیاز کارویژه‌های روحانیت در حوزه‌های علمیه

در افق ۱۴۱۴

شرح	مصادیق کارویژه	معیار	کل ظرفیت	تعداد
مرکز مدیریت حوزه‌ها	استاد	سرانه ۱۲ نفر طلبه یک استاد	۱۱۰۰۰۰ طلبه تحت آموزش در همه سطوح و مراکز	۷۸۵۰
	مشاور تربیتی و واحدهای آموزشی	هر ۵۰ طلبه در حال تحصیل سطح یک، یک مشاور، ۱۰۰ خانوار طلاب یک مشاور	۶۰۰۰۰ طلبه سطح یک ۲۴۰ هزار طلبه متأهل	۱۲۰۰
	مشاور متخصص مراکز مشاوره حوزوی	هر ۱۲ هزار نفر طلبه و خانواده یک مشاور متخصص	جمعیتی در حدود ۱۰۸۰ هزار نفر	۹۰
	مشاور عمومی تربیتی مراکز مشاوره حوزوی	هر ۴۵۰ نفر طلبه و خانواده یک مشاور عمومی	۲۴۰ هزار طلبه متأهل	۲۴۰۰
	کادر اداری مدارس و مراکز آموزشی			۴۷۷۰
	کادر مراکز استانی و ستادی	-	-	۸۰۰
	جمع	-	-	۱۷۱۱۰
سایر مراکز پیرا حوزوی	استاد	-	-	۳۰۰۰۰
	کادر اداری	-	-	۱۵۰۰
	محقق	-	-	۲۵۰۰
	جمع	-	-	۷۰۰۰
جمع کل				۲۴۱۱۰

۹. رسانه و فضای مجازی

یکی از عرصه‌های جدید و پرمخاطب و بسیار مهم عرصه رسانه و فضای مجازی است. با توسعه فناوری‌های ارتباطی و

تسهیل دسترسی عموم افراد جامعه در سنین مختلف به ابزارهای ارتباطی و حضور روزافزون در فضای مجازی، حضور دانش‌آموختگان حوزوی آشنا با ادبیات مربوط به این عرصه، بسیار مهم و خطیر است. رشد بسیار زیاد این حوزه همراه با فناوری‌های اعجاب‌آور آن، چالشی جدی پیش روی همه آحاد جامعه و کلیه دست‌اندرکاران امور آموزشی و تربیتی ایجاد کرده است. این چالش همراه با فرصت‌ها و تهدیدهای بسیاری است که ضرورت دارد دانش‌آموختگان حوزوی که رسالت انتقال معارف اسلامی و اهل بیت را به عهده دارند، به طور فعال در این عرصه با تجهیز به دانش این فضا، حضور یابند.

نکته دیگر که باید به آن توجه نمود این است که فضای مجازی با وضعیتی که هم‌اکنون دارد، تمامی عرصه‌ها و مخاطبان رسانه‌های دیگر را در خود هضم نموده و به عبارتی با حضور در فضای مجازی دسترسی کاملی به همه انواع رسانه تا برای کاربران

فراهم می‌شود. ازاین‌رو نگاه مستقل به کارویژه‌های روحانیت در عرصه رسانه، بدون این‌که ابعاد فضای مجازی آن رسانه و یا سایر رسانه تا در نظر گرفته نشود، نگاه کاملی نخواهد بود. آنچه که در گذشته به عنوان فعالین عرصه رسانه در بین دانش‌آموختگان حوزوی رایج بود امروزه با گستره کاربردی بیشتری متوقف در همان رسانه نشده و به کل عرصه فضای مجازی تسری و توسعه یافته است. ازاین‌رو مبلغین و محققین و صاحبان ایده که قبلاً در رسانه فعالیت می‌کردند امروزه علاوه بر رسانه، در عرصه فضای مجازی نیز فعالیت آن‌ها گسترش یافته و مخاطب خاص خود را دارد.

مطلب دیگری که باید متذکر آن شد، این است که نیاز به طلبه در فضای مجازی همانند فضای حقیقی، می‌تواند بر اساس زبان، گویش‌های محلی، جنسیت، رده سنی و موضوعات احکام، اعتقادات و اخلاقیات، دسته‌بندی شود. نتیجه اینکه متناسب با این

طیف‌های متنوع نیاز در این عرصه، حضور و فعالیت دانش‌آموختگان حوزوی می‌تواند دسته‌بندی شود. این موضوع را هم نباید فراموش کرد که به دلیل ویژگی شبکه‌ای بودن این فضا، هرگونه فعالیت در این فضا مخاطبین بیشتری را می‌تواند تحت تأثیر قرار دهد که در نتیجه میزان نیاز به طلبه را هم می‌تواند تا حدودی تحت الشعاع خود قرار دهد.

دسته‌بندی رسانه تا که شامل موارد زیر است:

- **رسانه‌های چاپی:** مطبوعات، کتاب و نشریات، پوستر و تابلوهای تبلیغاتی
- **رسانه‌های دیداری و شنیداری:** رادیو، تلویزیون، ماهواره، سینما و تئاتر، شبکه‌های خانگی فیلم،
- **رسانه‌های سایبر:** فضای مجازی، سایت‌های اینترنتی، شبکه‌های اجتماعی،
- **رسانه‌های تعاملی:** نرم‌افزارهای کاربردی، بازی و سرگرمی

برای پیش‌بینی و برآورد طلبه مورد نیاز جهت حضور در هر یک از این نوع رسانه تا، برآورد جداگانه مدنظر قرار گیرد.

واقعیت مطلب این است که با بررسی‌های انجام‌شده تاکنون تحقیق در مورد نیاز جامعه به طلبه در عرصه رسانه و فضای مجازی به صورت مستقل انجام نشده و واقعاً جای کار و تلاش وجود دارد. بر این اساس با استفاده از نظرات برخی از صاحب‌نظران و کارشناسان فهرستی از مصادیق کارویژه‌های روحانیت در این عرصه و برآوردهایی مبتنی بر بصیرت کارشناسی و نه لزوماً مبتنی بر تحقیق مستقل به صورت زیر ارائه شد.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت:

۱- کارشناس رسانه (سردبیر، ناشر، کارشناس دینی و...)

۲- نویسنده (رسانه مکتوب، خبر، نویسنده برنامه رادیو و تلویزیون، فیلم‌نامه و نمایشنامه و...)

۳- تهیه‌کننده (رسانه مکتوب، دیداری و شنیداری)

۴- مدرس عرصه رسانه و فضای مجازی

۵- پاسخگوی برخط فضای مجازی (مبلغ و پاسخگوی برخط، مشاور تربیتی برخط و...)

۶- محقق و مولد محتوای فضای مجازی

۷- کادر مدیریتی و اجرایی فضای مجازی

مبانی برآورد و معیارها

در ابتدا این موضوع لازم به یادآوری است که در عرصه فضای مجازی، همان‌طور که در فضای حقیقی، وظیفه تبلیغ دین اسلام، وظیفه اولی و اصلی همه دانش‌آموختگان حوزوی با هر پست و منصبی، است، همین اصل وجود دارد. به عبارت دیگر فعالیت در بخش رسانه و فضای مجازی به عنوان یک مهارت و وظیفه‌ای جدید برای تمامی روحانیون با هر پست و منصبی باید مدنظر قرار گیرد. از این‌رو ضرورتی ندارد کارویژه‌ای جداگانه، به عنوان مبلغ در فضای مجازی، در نظر گرفت

چراکه زمینه تبلیغ عام دانش‌آموختگان حوزوی علاوه بر فضای حقیقی و چهره به چهره به فضای مجازی نیز توسعه یافته است. با توجه به ویژگی‌های عرصه رسانه و فضای مجازی، ضرورت دارد، مؤسسات و مجموعه‌هایی مشخص تحت پوشش مدیریت حوزه، یا به صورت غیر وابسته (وابسته به مراجع، نهادهای غیردولتی و ...)، با بکارگیری روحانیون آموزش‌دیده که در رسانه و فضای مجازی در بخش‌های مختلف سرگرمی، آموزشی، پژوهشی، تبلیغی، اطلاع‌رسانی فعالیت نمایند. مصادیقی از این نوع مؤسسات مانند رسانه‌های مکتوب عمومی دفتر تبلیغات، و محصولات چاپی و دیجیتالی مؤسسات فرهنگی برای عموم و یا شبکه‌های ماهواره‌ای برخی مراجع، سایت‌های معتبر دینی و مرکز ملی پاسخگویی حرکت‌هایی از این دست هستند که توسط نهاد روحانیت به صورت سازمانی و ساختارمند در این عرصه فعالیت می‌کنند. این موضوع نیز

باید مدنظر قرار گیرد که فعالیت ساختارمند دانش‌آموختگان حوزوی در عرصه فضای مجازی به حرکت‌هایی به مراتب بیشتر از این و بسیار متنوع‌تر و نوآورانه‌تر نیاز دارد. به طور طبیعی تا افق ۱۴۱۴ این خلأ به مراتب و با شدت بیشتری احساس می‌شود که باید برای تأمین این نیاز برنامه‌ریزی منسجمی شکل گیرد.

فعالیت مؤثر دینی در رسانه و فضای مجازی نیازمند چهار سطح فعالیت است:

۱- مولدان محتوا در تمامی بخش تا (حفظ

وضع موجود، پاسخ‌گویی و تهاجم)

۲- مبلغانی که موضع و ناشر، محتوای

تولیدی دسته اول هستند. (وظیفه همگانی

دانش‌آموختگان حوزوی)

۳- مشاورین و پاسخگویان دینی بر خط در

فضای مجازی (به صورت تمام وقت)

۴- جایگاه‌های مدیریتی در عرصه فضای

مجازی

جدول ۲۴. برآورد مصادیق کارویژه‌های روحانیت

در عرصه رسانه و فضای مجازی در افق ۱۴۱۴

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد	طلبه مورد نیاز
۱	کارشناس دینی رسانه	برآورد کارشناسی	۵۰۰
۲	نویسنده	برآورد کارشناسی	۱۰۰۰
۳	تهیه‌کننده	برآورد کارشناسی	۲۰۰
۴	مدرس رسانه و فضای مجازی	برآورد کارشناسی	۵۰
۵	پاسخگوی بر خط (مبلغ و مشاور تربیتی برخط)	هر ۳۰ هزار نفر جمعیت یک نفر (هر دو مبلغ یک مشاور تربیتی)	۳۰۰۰
۶	مولد محتوا - محتوای مکتوب	به ازای هر ۶۰ هزار نفر جمعیت یک نفر	۵۵۰
	مولد محتوا - نرم افزارهای کاربردی		۲۵۰
	مولد محتوا - سرگرمی و بازی		۲۵۰
	مولد محتوا - فیلم و کلیپ و هنرهای نمایشی		۵۵۰
۷	کادر مدیریتی و اجرایی	به ازای هر ۱۰۰ نفر طلبه فعال در رسانه و فضای مجازی یک نفر	۵۰
	جمع		۶۴۰۰

۱۰. بین‌الملل

دین اسلام و مکتب اهل بیت (علیهم السلام)، دین و مکتبی جهانی و بین‌المللی است و نه مختص شبه جزیره عربستان و نه مختص کشور شیعه ایران و یا عراق، بلکه هر جا که انسانی فارغ از رنگ و نژاد و ملیت وجود دارد، مخاطب این دین و مکتب و پیام آسمانی است. بر این اساس است که نهاد روحانیت و دانش‌آموختگان آن که وظیفه ابلاغ پیام دین اسلام را به همه آحاد بشر بر عهده دارند، باید ورود و حضوری مؤثر داشته باشند. این حضور و ورود در طول قرن‌های متمادی توسط علمای بزرگ گمنام شیعه به اقصی نقاط عالم به عنوان یک وظیفه دینی به انجام رسیده است. امروزه نیز این حرکت ادامه دارد اگرچه ساختارمند شده و نهادهای مانند جامعه المصطفی تا حدودی برنامه‌ریزی شده به این موضوع یعنی تبلیغ دین اسلام و مکتب اهل بیت (علیهم السلام) در سرتاسر جهان

می‌پردازد. اما عرصه حضور دانش‌آموختگان حوزوی منحصر به جامعه المصطفی نبوده و مراجع معظم تقلید و نیز شیعیان و مخاطبان در کشورهای اسلامی و غیر اسلامی هم در این زمینه از دانش‌آموختگان حوزوی استفاده می‌کنند.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت:

مهم‌ترین مصادیق کارویژه‌های روحانیت در عرصه بین‌الملل را می‌توان به بخش‌های زیر دسته‌بندی کرد:

الف- امور آموزشی

- استاد

ب- امور فرهنگی تبلیغی

- مبلغ

- مبلغ فضای مجازی

- رایزن فرهنگی

ج- امور پژوهشی

- محقق

- مترجم

د- امور مدیریتی

- مدیر

مبانی برآورد و معیارها:

به منظور برآورد طلبه مورد نیاز برای جمعیت خارج از کشور ایران، ضروری است برآوردی از حجم مخاطب در عرصه بین‌الملل به دست آید. همچنین باید این موضوع نیز مدنظر باشد که زبان، دین و مذهب به عنوان سه عامل مهم در دسته‌بندی مخاطب در نظر گرفته شود.

جدول ۲۵. معیارهای برآورد طلبه مورد نیاز بین‌الملل در افق ۱۴۱۴

ردیف	شرح	برآورد در سال ۱۴۱۴	معیار	برآورد طلبه
۱	جمعیت کل جهان	۸ میلیارد نفر	-	-
۲	جمعیت مسلمانان	۱/۹ میلیارد نفر	-	-
۳	جمعیت مسلمان غیر شیعه	۱/۶ میلیارد نفر	هر ۲۰ هزار نفر یک روحانی	۸۰ هزار نفر
۴	جمعیت شیعیان	۳۲۰ میلیون نفر	-	-
۵	جمعیت شیعیان غیر ایرانی	۲۴۰ میلیون نفر	هر ۱۰۰۰ نفر یک روحانی	۲۴۰ هزار نفر
۶	جمعیت غیرمسلمان	۶/۱ میلیارد نفر	هر ۲۰۰ هزار نفر یک روحانی	۳۱ هزار نفر
جمع				۳۵۱ هزار نفر

بر اساس بررسی تا، در افق ۱۴۱۴ حدود ده درصد از این تعداد، توسط طلاب ایرانی و

۹۰ درصد توسط طلاب خارجی پوشش داده خواهد شد. یعنی حدود ۳۵۰۰۰ نفر با استفاده از نظرات کارشناسان و صاحب‌نظران سهم هر یک از بخش‌های ذکر شده در مصادیق کارویژه‌های روحانیت، می‌تواند با در نظر گرفتن حجم دانش‌آموخته حوزوی ایرانی برآورد شده در عرصه بین‌الملل، به صورت زیر پیشنهاد می‌شود.

جدول ۲۶. معیارها و برآورد طلبه مورد نیاز بین‌الملل در افق ۱۴۱۴

امور	مصادیق	سهم (درصد)	برآورد تعداد طلبه
آموزشی	استاد	۲۵	۸۷۵۰
پژوهشی	محقق	۲۰	۷۰۰۰
	مترجم	۱۰	۳۵۰۰
تبلیغی فرهنگی	مبلغ	۳۳	۱۱۵۵۰
	رایزن فرهنگی	۱	۳۵۰
	مبلغ فضای مجازی	۶	۲۱۰۰
مدیریتی	مدیر	۵	۱۷۵۰
	جمع		۳۵۰۰۰

۱۱. مراکز اداری، اقتصادی، نظامی و عمومی

یکی دیگر از عرصه‌های عمومی فعالیت دانش‌آموختگان حوزوی، حضور در مراکز فعالیت، کسب‌وکار، خدمت، تفریح و مکان‌های

گذران اوقات فراغت آحاد جامعه برای تبلیغ دین، اقامه نماز پاسخ‌گویی به سؤالات اعتقادی، اخلاقی و احکامی است. به طور طبیعی بخش مهمی از جامعه در طول روز و ایام هفته، در مراکزی برای کسب‌وکار و فعالیت حضور دارند، این افراد در این ساعات و روزها دسترسی کمتری به مساجد و اماکن متبرکه برای بهره‌گیری از دانش‌آموختگان حوزوی دارند، بنابراین ضرورت دارد برنامه‌ریزی مشخصی برای تسهیل دسترسی افراد مذکور به دانش‌آموختگان حوزوی نمود. بر این اساس حضور دانش‌آموختگان در مراکز عمده فعالیت مردم، تفریح و یا مکان‌های گذران اوقات فراغت آن‌ها و عرضه معارف اسلامی به عموم جامعه ضرورت دارد.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت:

مبلغ مشاور

مبانی برآورد و معیارها:

فهرست مکان‌های عمومی که نیاز به استفاده از خدمات دانش‌آموختگان حوزوی

دارد به صورت زیر است.

- مبلغ مراکز اداری

- مبلغ مراکز اقتصادی (کارخانه تا؛ معادن،

پالایشگاه تا، مراکز بزرگ تولید صنعتی و

کشاورزی، بازارچه‌ها، فروشگاه‌های بزرگ ...)

- مبلغ مراکز نظامی (پادگان تا و مراکز

نظامی نیروهای مسلح)

- مبلغ مراکز عمومی (پارک تا، مجتمع‌های

تجاری، فرودگاه تا، پایانه‌های جاده‌ای و

ایستگاه‌های راه‌آهن، مجتمع‌های تفریحی،

مکان‌های توریستی، ورزشگاه تا و ...)

جدول ۲۷. مبنای برآورد کارویژه‌های مراکز اداری، نظامی و عمومی

ردیف	مصادیق کارویژه	مبنای برآورد
۱	مبلغ اداری	به ازای هر دو اداره در شهرستان تا یک نفر
۲	مبلغ اقتصادی- کارخانه	به ازای کارگاه‌های بزرگ بیش از ۵۰ نفر کارکن یک طلبه
۳	مبلغ اقتصادی- مراکز تجاری	به ازای هر شهرستان با متوسط ۱۰ مرکز تجاری، ۱۰ طلبه
۴	مبلغ اماکن نظامی	به ازای هر شهرستان ۵ طلبه در واحدهای صفی نیروهای مسلح
۵	مبلغ اماکن عمومی	به ازای هر شهرستان با متوسط ۱۰ مکان عمومی، ۱۰ طلبه

جدول ۲۸. مبانی برآورد کارویژه‌های مراکز اداری، نظامی و عمومی

ردیف	مصادیق کارویژه	تعداد شهرستان	تعداد واحد	تعداد روحانی
۱	اداری	۴۳۰ شهرستان	۶۰ واحد (هر دو واحد یک روحانی)	۱۲,۹۰۰
۲	اقتصادی-کارخانه	-	۶۰۰۰ واحد (هر واحد یک روحانی)	۶,۰۰۰
	اقتصادی-مراکز تجاری	۴۳۰	۱۰ (هر واحد یک روحانی)	۴,۳۰۰
۴	نظامی	۴۳۰	۵ (هر واحد یک روحانی)	۲,۱۵۰
۵	عمومی	۴۳۰	۱۰ (هر واحد یک روحانی)	۴,۳۰۰
	جمع			۲۹,۶۵۰

۱۲. سایر موقعیت‌ها

این بخش از جایگاه‌های عینی حضور، مجموعه موقعیت‌هایی را شامل می‌شود طلبه تا بالفعل یا بالقوه در آن فعالیت می‌کنند به نحوی که در قسمت‌های قبل قرار نگرفته و چون تعداد این موقعیت‌ها محدود است در این دسته به عنوان سیار موقعیت‌ها قرار گرفته‌اند.

مصادیق کارویژه‌های روحانیت:

- اعضای دفاتر مراجع تقلید و بعثه تا
- دفترداری اسناد رسمی، ازدواج و طلاق

- مبلغ مشاور تربیتی ویژه مددجویان (اقتشار
آسیب‌پذیر، معلولان، سالمندان، کودکان
بی‌سرپرست و خیابانی، زنان بی‌سرپرست،
کانون‌های اصلاح و تربیت، زندان‌ها و مراکز ترک
اعتیاد و بازپروری)
- مبلغ مشاور بالینی ویژه مراکز درمانی
- مبلغ گردشگری
- مشاور تربیتی مراکز تخصصی مشاوره دینی
- مشاور متخصص تربیتی مراکز تخصصی
مشاوره دینی

مبانی برآورد و معیارها:

یکی از عرصه‌هایی که به طور ویژه دانش‌آموختگان حوزوی می‌توانند به طور تخصصی و عمومی در آن فعالیت نمایند، راه‌اندازی مراکز مشاوره دینی در سطح شهرها برای عمومی افراد جامعه است. این مراکز که باید با محوریت یک متخصص مشاوره تربیتی و تعدادی مشاوره عمومی تربیتی از بین دانش‌آموختگان حوزوی تربیت‌یافته در زمینه

مشاوره راه‌اندازی شود، به‌تنهایی می‌تواند به عنوان یک مرکز خدمات تخصصی در زمینه مباحث تربیتی فرزندان، ازدواج، خانواده و مشکلات روحی و روانی مشاوره‌هایی مبتنی بر معارف اسلامی و تجربیات بشری ارائه کند. در حال حاضر وجود مراکز تخصصی تربیت مشاور که از بین دانش‌آموختگان حوزوی، دانش‌پذیران خود را انتخاب می‌کند زمینه مساعدی برای تربیت متخصصان مشاوره تربیتی و مشاوران عمومی تربیتی در سطح جامعه در مقیاس وسیع را ایجاد می‌کند. مراکزی چون موسسه اخلاق و تربیت، موسسه آموزش عالی حوزوی امام رضا (ع)، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، دانشگاه معارف اسلامی، مرکز تخصصی امام خمینی (ره)، دانشگاه قرآن و حدیث، دوره‌های آموزشی مدیریت مشاوره و خانواده معاونت تهذیب، که سالانه بیش از ۱۵۰ دانش‌پذیر در رشته مشاوره و علوم تربیتی با گرایش اسلامی تربیت می‌کنند، چشم‌انداز

مناسبی برای توسعه تربیت مشاوران عمومی تربیتی برای جامعه و حوزه‌های علمیه و ...، ترسیم می‌کنند.

یکی دیگر از ویژگی‌های این مراکز مشاوره خودگرانی آن بدون نیاز به منابع مالی و فقط با استفاده از تعرفه خدمات مشاوره خود که در چارچوب مراکز مشاوره در سطح کشور می‌تواند مجوز کسب کرده و فعالیت نمایند. البته آماده‌سازی ساختار اداری کشور برای پذیرش دانش‌آموختگان حوزوی در رشته مشاوره برای اعطای مجوز ایجاد مرکز مشاوره از سوی معاونت طلاب و دانش‌آموختگان بسیار مهم است.

جدول ۲۸. مبانی برآورد طلبه در سایر موقعیت‌ها

ردیف	مصادیق کارویژه	مبانی برآورد
۱	اعضای دفاتر مراجع تقلید و بعثه تا	به ازای دفاتر نمایندگی مراجع در استان‌ها هر دفتر ۳ نفر
۲	دفترداری اسناد رسمی و ازدواج و طلاق	سه‌م ده درصد دفاتر اسناد رسمی و سه‌م پنجاه درصد دفاتر ازدواج و طلاق
۳	مبلغ مشاور ویژه مددجویان	به ازای هر ۱۰۰۰ خانوار مددجو یک مبلغ
۴	مبلغ مشاور بالینی	به ازای هر ۵ تخت بیمارستانی یک طلبه
۵	مبلغ گردشگری (توریست)	به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر یک مبلغ گردشگری
۶	مشاور متخصص مراکز تخصصی مشاوره	به ازای هر ۲۰۰ هزار نفر یک مشاور متخصص

۷	مشاور عمومی تربیتی مراکز تخصصی مشاوره	به ازای هر ۶۰ هزار نفر یک مشاور عمومی
---	--	---------------------------------------

جدول ۲۹. برآورد طلبه مورد نیاز در کارویژه‌های سایر موقعیت‌ها در افق

۱۴۱۴

ردیف	مصادیق کارویژه	مبانی برآورد	طلبه مورد نیاز
۱	اعضای دفاتر مراجع تقلید و بعثه تا	به ازای دفاتر نمایندگی مراجع در استان‌ها هر دفتر ۳ نفر	۹۳۰
۲	دفترداری اسناد رسمی و ازدواج و طلاق	سهم ده درصد دفاتر اسناد رسمی و سهم پنجاه درصد دفاتر ازدواج و طلاق	۳۶۵۰
۳	مبلغ مشاور ویژه مددجویان	به ازای هر ۱۰۰۰ خانوار مددجو یک مبلغ	۲۵۰۰
۴	مبلغ مشاور بالینی	به ازای هر ۵۰ تخت بیمارستانی یک طلبه	۳۶۵۰
۵	مبلغ گردشگری (توریست)	به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر یک مبلغ گردشگری	۹۳۰
۶	مشاور متخصص تربیتی	هر ۲۰۰ هزار نفر یک متخصص	۴۶۰
۷	مشاور عمومی تربیتی	هر ۶۰ هزار نفر یک مشاور عام	۱۵۵۰
	جمع		۱۳۶۷۰

۱۳. جمع‌بندی کل طلبه مورد نیاز

به عنوان جمع‌بندی مطالب این بخش، فهرست نهایی کارویژه‌های شناسایی شده در هر جایگاه عینی حضور و بیانی از شرح فعالیت قابل تصور برای هر کارویژه ارائه می‌شود.

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	شرح فعالیت (نقش)
۱	مساجد	امام جماعت	اقامه نماز و امور عبادی، مدیریت امور فرهنگی، تبلیغی و اجتماعی محله، مدیریت امور خیریه، حمایتی و توانمندسازی، حل اختلاف و حکمیت، نظارت بر امور مالی مسجد، تعاون و همیاری، مدیریت امور مسجد
۲		دستیار تبلیغ	انجام فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی و تبلیغی با مدیریت امام جماعت در مساجد
۳		مشاور تربیتی	ارائه مشاوره‌های تربیتی در امور خانواده، کودک و نوجوان، ازدواج، و بهداشت روانی ارائه مشاوره سبک زندگی اسلامی، تقدیر معیشت، سلامت شامل تغذیه، بهداشت و درمان
۴	آموزشگاه‌های آموزش و پرورش	معلم	تدریس دروس تحصیلی در مقطع ابتدایی، دروس دینی و قرآن در متوسطه، دروس رشته انسانی در مقطع متوسطه
۵		مشاور امین	ارائه مشاوره‌های تربیتی دینی در امور کودک و نوجوان، اقامه نماز و فعالیت‌های فرهنگی دینی در مدارس آموزش و پرورش به صورت پاره‌وقت
۶		مربی پرورشی	ارائه مشاوره‌های تربیتی دینی در امور کودک و نوجوان، اقامه نماز و فعالیت‌های فرهنگی دینی در مدارس آموزش و پرورش به صورت تمام‌وقت
۷		مدیر مهد و پیش دبستانی	مدیریت مهدهای کودک و پیش دبستانی با روش‌های تربیتی دینی
۸		جایگاه مدیریتی	مدیریت مدارس و آموزشگاه‌های آموزش و پرورش به صورت های خرید خدمت، استخدام، تأسیس مدارس غیر انتفاعی
۹		مشاور متخصص تربیتی	ارائه مشاوره تخصصی دینی و روش‌های درمانی تربیتی کودک و نوجوان ویژه دانش‌آموزان دارای مشکلات تربیتی و روانی

مدیریت مؤسسات آموزش عالی در پست‌های مدیریتی	جایگاه مدیریتی	آموزش عالی	۱۰
تدریس دروس معارف اسلامی در مؤسسات آموزش عالی	اساتید معارف		۱۱
تدریس دروس تخصصی رشته‌های علوم انسانی در مؤسسات آموزش عالی	اساتید علوم انسانی		۱۲
تدریس دروس تخصصی رشته‌های علوم اسلامی در مؤسسات آموزش عالی	اساتید علوم اسلامی		۱۳
مدیریت فعالیت‌های نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها	نهاد نمایندگی ولی فقیه		۱۴
شرح فعالیت (نقش)	مصادیق کارویژه	جایگاه	ردیف
تحقیق و پژوهش در مباحث فلسفی، احکامی و اخلاقی رشته‌های دانشگاهی و نیز تحقیقات بنیادی و کاربردی در این رشته‌ها	محقق و پژوهشگر	مشاور متخصص تربیتی	۱۵
ارائه مشاوره‌های تخصصی دینی و روش‌های درمانی تربیتی برای دانشجویان دارای مشکلات تربیتی و روانی	مبلغ مشاور		۱۶
انجام فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی و مشاوره تربیتی برای دانشجویان در خوابگاه‌ها و آسایشگاه‌ها تا دانشجویی	مدیر		۱۷
مدیریت بقاع متبرکه و تصدی امور موقوفات و کلیه فعالیت‌های بقاع متبرکه	مدیر	بقاع متبرکه	۱۸
تدریس دوره‌های کوتاه‌مدت معارفی، تربیتی و فرهنگی ویژه زائران بقاع متبرکه	مدرس دوره‌های آموزشی		۱۹
انجام فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی ویژه زائران بقاع متبرکه	مبلغ		۲۰

۲۱	امامت جمعه	مسئولیت اقامه نماز جمعه و مدیریت کلان امور فرهنگی دینی شهر یا شهرستان تحت پوشش
۲۲	نماینده ولی فقیه در استان	نماینده ولی فقیه در استان و مدیریت کلان امور فرهنگی دینی استان
۲۳	مسئول دفتر نماینده ولی فقیه	مسئولیت دفتر نماینده ولی فقیه در استان و هماهنگی‌های لازم
۲۴	مناصب شئون ولایت فقیه	نماینده ولی فقیه در مناصب تحت اشراف ولی فقیه
۲۵	قضاوت	انجام امور قضاوت در قوه قضاییه بر حسب تخصص‌های لازم
۲۶	کارشناس قضایی	انجام امور قضایی در قوه قضاییه بر حسب تخصص‌های لازم
۲۷	نماینده ولی فقیه در ادارات	انجام امور مربوط به نمایندگی ولی فقیه در ادارات شش‌گانه (جهاد کشاورزی، حج و زیارت، هلال احمر، بنیاد مسکن،
۲۸	عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح	انجام فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و عقیدتی ویژه نیروهای مسلح
۲۹	اوقاف	مدیریت فعالیت‌های ستادی مربوط به موقوفات و بقاع متبرکه در ادارات اوقاف و امور خیریه
۳۰	سازمان تبلیغات	مدیریت فعالیت‌های تبلیغی و فرهنگی دینی در ادارات تبلیغات اسلامی در کشور
۳۱	فرهنگ و ارشاد اسلامی	مدیریت فعالیت‌های فرهنگی و دینی در ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی کشور
۳۲	ستاد اقامه نماز جمعه، اقامه نماز، ستاد زکات، امریه معروف و نهی از منکر	مدیریت فعالیت‌های ستادهای اقامه نماز، اقامه نماز جمعه، زکات، امریه معروف و نهی از منکر در سطح شهرستان تا

مناصب حکومتی

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	شرح فعالیت (نقش)
۳۳		کارشناسی اسلامی نظام کارشناسی کشور	کارشناسی فرآیندها، قوانین و عملیات اجرایی دستگاه‌های اجرایی و بررسی و پیاده‌سازی کاربردی احکام و اخلاق اسلامی در آن‌ها
۳۴		کارشناس دینی شهرداری‌ها	کارشناسی فرآیندها، قوانین و عملیات اجرایی شهرداری‌ها و بررسی و پیاده‌سازی کاربردی احکام و اخلاق اسلامی در آن‌ها
۳۵		کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها	کارشناسی فرآیندها، قوانین و عملیات اجرایی و سامانه‌های بانکی و ارائه مشاوره به مشتریان برای استفاده شرعی از ابزارهای مالی
۳۶		روحانی ثابت حج و عتبات	انجام فعالیت‌های فرهنگی و عبادی مربوط به اعمال حج و زیارت عتبات برای زائران
۳۷		قوه مقننه	کارشناسی قوانین و مقررات نظام مقننه کشور و بررسی دینی ارائه راهکارهای کاربردی برای اداره امور کشور مبتنی بر احکام اسلامی
۳۸		مجتهد	کارشناس دینی برای تفقه و اجتهاد در معارف اسلامی در رشته‌های مختلف
۳۹		استاد	تدریس دروس مختلف اسلامی در حوزه‌های علمیه
۴۰		مشاور تربیتی	ارائه مشاوره‌های تربیتی ویژه طلاب محصل در حوزه‌های علمیه
۴۱		مشاور متخصص تربیتی	ارائه مشاوره‌های تربیتی تخصصی و روش‌های درمانی بیماری‌های روحی و روانی طلاب و خانواده‌های آنان
۴۲	نهاد حوزه‌های علمیه	مشاور عمومی تربیتی مراکز مشاوره حوزوی	ارائه مشاوره‌های تربیتی به طلاب و خانواده‌های آنان در مراکز مشاوره وابسته به حوزه‌های علمیه
۴۳		کادر اداری مدارس و مراکز	کارشناسی و مدیریت فرآیندهای آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و تهذیبی حوزه‌های علمیه
۴۴		کادر اداری مرکز مدیریت و استان‌ها	کارشناسی و مدیریت فرآیندهای آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و تهذیبی در ستاد کشوری و مدیریت‌های استانی

۴۵	کادر سایر مراکز حوزوی	استاد سایر نهادها	تدریس دورس مختلف اسلامی در نهادهای آموزشی پیرا حوزوی
۴۶	کادر سایر مراکز حوزوی	کادر اداری سایر مراکز	کارشناسی و مدیریت فرآیندهای آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و تہذیبی در نهادهای پیرا حوزوی
۴۷		محققین	پژوهش و تحقیق در علوم مختلف اسلامی
۴۸	نهاد رسانه و فضای مجازی	کارشناس دینی رسانه	کارشناسی رسانه تا، عوامل، پیامدها، مخاطبان و ابزارهای رسانه‌ای برای انتقال معارف دینی و نیز شناخت هجمه تا و شبهات
۴۹		نویسنده	نویسندگی برنامه‌های مختلف صوتی و تصویری و نیز نشریات مختلف در حوزه مباحث و معارف دینی و اسلامی
ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	شرح فعالیت (نقش)
۵۰		تهیه‌کننده	تهیه‌کنندگی برنامه‌های مختلف صوتی و تصویری مرتبط با معارف دینی در شبکه‌های رسانه‌ای و فضای مجازی
۵۱		مدرس رسانه و فضای مجازی	ارائه دوره‌های تخصصی مهارت‌های رسانه‌ای و مباحث مرتبط با فضای مجازی و رسانه
۵۲		مشاور و پاسخگو بر خط	ارائه مشاوره‌های تربیتی دینی در فضای مجازی به صورت برخط
۵۳		جایگاه مدیریتی	مدیریت نهادهای فعال حوزوی در فضای مجازی
۵۴		مولدان محتوا	محققین و پژوهشگران تخصصی و تولیدکنندگان محتوا در فضای مجازی با استفاده از ابزارهای مختلف (مکتوب، فیلم، عکس، انیمیشن، مستند و...)

۵۵	استاد	تدریس دروس علوم اسلامی به زبان‌های مختلف در مراکز آموزشی کشورها
۵۶	محقق	تحقیق و پژوهش در مباحث اسلامی به زبان‌های مختلف
۵۷	مترجم	ترجمه و انتشار معارف اسلامی از زبان عربی و یا فارسی به سایر زبان‌های دنیا
۵۸	مبلغ	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی در مراکز اسلامی و کشورهای مختلف دنیا
۵۹	رایزن فرهنگی	انجام فعالیت‌های تبلیغی و فرهنگی دینی در سفارت‌خانه و کنسولگری‌های رسمی ایران در سایر کشورها
۶۰	مبلغ رسانه و فضای مجازی	انجام تبلیغ و فعالیت‌های فرهنگی در فضای مجازی به زبان‌های زنده دنیا
۶۱	مدیر	انجام فعالیت‌های مدیریتی مربوط به نهادهای فعال در زمینه معرف اسلامی در کشورهای دنیا
۶۲	مبلغ ادارات	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی در ادارات کشور
۶۳	مبلغ مراکز اقتصادی-کارخانه‌های بزرگ	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی در مراکز اقتصادی و کارخانه‌های بزرگ
۶۴	مدیر، نظامی، اقتصادی و تجاری	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی در مراکز اقتصادی و مراکز تجاری
۶۵	مبلغ نظامی عمومی	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی در مراکز صف نظامی و پادگان‌ها
۶۶	مبلغ مراکز عمومی	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی در مراکز عمومی مانند پارک‌ها، پایانه‌ها، ورزشگاه‌ها، و ...
۶۷	اعضای دفتار مراجع و بعثه‌ها	انجام فعالیت‌های مربوط به امور شرعی و وجوهات در دفتار مراجع در استان‌ها و نیز بعثه‌های مراجع در ایام حج و عتبات

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	شرح فعالیت (نقش)
۶۸		مبلغ مشاور تربیتی مددجویان	انجام فعالیت‌های تربیتی و ارائه مشاوره‌های دینی به مددجویان مانند مددجویان کمیته امداد، بهزیستی، سالمندان زندانیان و مراکز ترک اعتیاد
۶۹		مبلغ بالینی ویژه مراکز درمانی	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی و مشاوره‌ای در بیمارستان‌های برای بیماران و همراهان آن‌ها
۷۰		مبلغ گردشگری	انجام فعالیت‌های تبلیغی و تربیتی برای گردشگران در مراکز تفریحی و گردشگری کشور
۷۱		مشاور متخصص تربیتی	ارائه مشاوره‌های تخصصی دینی و تربیتی و روش‌های درمانی برای بیماران روحی و روانی در مراکز عمومی مشاوره
۷۲		مشاور عمومی تربیتی	ارائه مشاوره‌های دینی و تربیتی در مراکز عمومی مشاوره
۷۳		دفتردار اسناد رسمی و ازدواج و طلاق	انجام فعالیت‌های حقوقی و ثبتی مربوط به اسناد رسمی و نیز ثبت ازدواج و طلاق

بی‌شک یکی از پرچالش‌ترین حوزه‌ها در مطالعات بلندمدت مانند این مطالعه، انجام پیش‌بینی و برآورد کمی از مؤلفه‌های مورد نیاز در آینده است. این موضوع زمانی پیچیده‌تر می‌شود که هم تعداد و هم تنوع مؤلفه تا افزایش یافته و هم پیش‌بینی برای دوره‌ای دوردست (بیش از ۱۵ سال) انجام شود. از این‌رو امکان خطا و انحراف هم به دلیل تنوع مؤلفه تا و هم به دلیل طولانی بودن

فاصله پیش‌بینی، وجود دارد. علاوه بر این موضوع آینده چنان متغیر و پرابهام است که شاید به تعداد همه اشخاص، نظر و احتمال در مورد حوادث آینده وجود داشته باشد.

در این مطالعه و در همه کارویژه‌های فهرست شده و برآورد شده، آنچه که در ورای این برآوردها مدنظر بوده است سه محور اساسی داشته است:

- نوع کارویژه‌ها و برآوردهای صورت گرفته، مبتنی بر آینده‌نگاری و ترسیم آنچه که به عنوان جامعه دینی آرمانی قابل تصور است.

- سهم روندهای گذشته و موجود و تأثیرات متقابل آن تا و نیز احتمالات عقلایی در مورد آینده نیز به نوعی مدنظر قرار گرفته است.

- توان و قابلیت نظام حوزه‌های علمیه جهت تأمین و تربیت نیروی مورد نیاز در آینده نیز در نظر گرفته شده است.

بر این اساس جمع‌بندی برآورد طلبه در جایگاه‌های ده‌گانه و کارویژه‌های ذیل هر یک به صورت خلاصه و تفصیلی در دو جدول

ادامه ذکر شده است.

جدول ۳۰. برآورد طلبه مورد نیاز در جایگاه‌های ده‌گانه در افق ۱۴۱۴

ردیف	جایگاه	تعداد مورد نیاز	سهم (درصد)
۱	مساجد	۹۶۳۶۳	۳۲/۶
۲	آموزش و پرورش	۳۸۰۱۰	۱۲/۷
۳	آموزش عالی	۲۲۵۱۰	۷/۵
۴	بقاع متبرکه	۱۰۰۰۰	۳/۳
۵	مناصب نظام اسلامی	۲۲۵۲۷	۷/۵
۶	کادر حوزه‌های علمیه	۲۴۱۱۰	۸/۰
۷	رسانه و فضای مجازی	۶۴۰۰	۲/۱
۸	بین‌الملل	۳۵۰۰۰	۱۱/۷
۹	مبلغ مراکز اداری، اقتصادی، نظامی و عمومی	۲۹,۶۵۰	۹/۹
۱۰	سایر موقعیت‌ها	۱۳۶۷۰	۴/۶
	جمع	۲۹۸۸۴۰	۱۰۰

جدول ۳۱. برآورد تفصیلی طلبه مورد نیاز در کارویژه‌های روحانیت در

جایگاه‌های ده‌گانه در افق ۱۴۱۴

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	تعداد طلبه	سهم	جمع جایگاه	سهم
۱	مساجد	امامت جماعت	۷۹۸۰۰	۲۶,۰٪	۹۶۳۶۳	۳۲,۶٪
۲		دستیار تبلیغ	۱۳۲۵۰	۵,۵٪		
۳		مشاور تربیتی	۳۳۱۳	۱,۱٪		
۴	آموزشگاه‌های آموزش و پرورش	معلم	۷۳۰۰	۲,۴٪	۳۸۰۱۰	۱۲,۷٪
۵		مشاور امین	۲۵۰۰۰	۸,۳٪		
۶		مریی پرورشی	۲۷۰۰	۰,۹٪		
۷		مریی مهد و پیش‌دبستانی	۱۰۰۰	۰,۳٪		
۸		جایگاه مدیریتی	۱۷۵۰	۰,۶٪		
۹		مشاور متخصص تربیتی	۲۶۰	۰,۱٪		

۷,۵٪	۲۲۵۱۰	۰,۱٪	۲۹۰	جایگاه مدیریتی	آموزش عالی	۱۰
		۲,۷٪	۸۰۰۰	اساتید معارف		۱۱
		۲,۲٪	۶۵۰۰	اساتید علوم انسانی		۱۲
		۰,۳٪	۸۰۰	اساتید علوم اسلامی		۱۳
		۱,۰٪	۲۹۰۰	نهاد نمایندگی ولی فقیه		۱۴
		۰,۱٪	۲۵۰	محقق و پژوهشگر		۱۵
		۰,۰٪	۹۰	مشاور متخصص تربیتی		۱۶
		۰,۰٪	۹۰	مبلغ مشاور		۱۷
۳,۳٪	۱۰۰۰۰	۱,۰٪	۳۰۰۰	مدیر	بقاع متبرکه	۱۸
		۰,۷٪	۲۰۰۰	مدرس دوره‌های آموزشی		۱۹
		۱,۷٪	۵۰۰۰	مبلغ		۲۰
۷,۵٪	۲۲۵۲۷	۰,۳٪	۱۰۰۰	امامت جمعه	مناصب حکومتی	۲۱
		۰,۰٪	۳۱	نماینده ولی فقیه در استان		۲۲
		۰,۰٪	۳۱	مسئول دفتر نماینده ولی فقیه		۲۳
		۰,۰٪	۱۰۰	مناصب شئون ولایت فقیه		۲۴

جدول ۳۱. برآورد تفصیلی طلبه مورد نیاز در کارویژه‌های روحانیت در

جایگاه‌های ده‌گانه در افق ۱۴۱۴ - ادامه

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	تعداد طلبه	سهم	جمع جایگاه	سهم
۲۵	مناصب حکومتی	قضاوت	۳۴۰۰	۱,۱٪		
۲۶		کارشناس قضایی	۳۰۰	۰,۱٪		
۲۷		نماینده ولی فقیه در ادارات	۲۰۰	۰,۱٪		
۲۸		عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح	۱۲۹۰	۴,۰٪		
۲۹		اوقاف	۵۰۰	۲,۰٪		
۳۰		سازمان تبلیغات	۵۰۰	۲,۰٪		
۳۱		فرهنگ و ارشاد اسلامی	۵۰	۰,۰٪		
۳۲		ستاد اقامه نماز جمعه، اقامه نماز، ستاد زکات، امریه معروف و نهی از منکر	۱۵۰۰	۵,۰٪		
۳۳		کارشناسی اسلامی نظام کارشناسی کشور	۱۱۷۲۵	۳۹,۳٪		
۳۴		کارشناس دینی شهرداری‌ها	۲۰۰	۰,۱٪		
۳۵		کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها	۱۳۰۰	۴,۰٪		
۳۶		روحانی ثابت حج و عتبات	۳۱۰	۰,۱٪		
۳۷		قوه مقننه	۹۰	۰,۰٪		

شورای عالی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت
حوزه‌های علمیه

%۵,۷	۱۷۱۰	%۲,۶	۷۸۵۰	استاد	کادر مرکز مدیریت	۳۸
		%۰,۴	۱۲۰۰	مشاور تربیتی		۳۹
		%۰,۰	۹۰	مشاور متخصص تربیتی		۴۰
		%۰,۸	۲۴۰۰	مشاور عمومی تربیتی مراکز مشاوره حوزوی		۴۱
		%۱,۶	۴۷۷۰	کادر اداری مدارس		۴۲
		%۰,۳	۸۰۰	کادر اداری مرکز مدیریت و استان‌ها		۴۳
%۲,۳	۷۰۰۰	%۱,۰	۳۰۰۰	اساتید سایر نهادها	کادر سایر مراکز حوزوی	۴۴
		%۰,۵	۱۵۰۰	کادر اداری سایر مراکز		۴۵
		%۰,۸	۲۵۰۰	محققین		۴۶
%۲,۱	۶۴۰۰	%۰,۲	۵۰۰	کارشناس دینی رسانه	نهاد رسانه و فضای مجازی	۴۷
		%۰,۳	۱۰۰۰	نویسنده		۴۸

جدول ۳۱. برآورد تفصیلی طلبه مورد نیاز در کارویژه‌های روحانیت در

جایگاه‌های ده‌گانه در افق ۱۴۱۴ - ادامه

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	تعداد طلبه	سهم	جمع جایگاه	سهم
۴۹	نیاد رسانه و فضای مجازی	تهیه‌کننده	۲۵۰	۰٫۱٪		
۵۰		مدرس رسانه و فضای مجازی	۵۰	۰٫۰٪		
۵۱		مشاور و پاسخگو بر خط	۳۰۰۰	۱٫۰٪		
۵۲		جایگاه مدیریتی	۵۰	۰٫۰٪		
۵۳		مولدان محتوا	۱۶۰۰	۰٫۵٪		
۵۴	بین‌الملل	استاد	۸۷۵۰	۲٫۹٪	۳۵۰۰۰	۱۱٫۷٪
۵۵		محقق	۷۰۰۰	۲٫۳٪		
۵۶		مترجم	۳۵۰۰	۱٫۲٪		
۵۷		مبلغ	۱۱۵۵۰	۳٫۹٪		
۵۸		رایزن فرهنگی	۳۵۰	۰٫۱٪		
۵۹		مبلغ رسانه و فضای مجازی	۲۱۰۰	۰٫۷٪		
۶۰		مدیر	۱۷۵۰	۰٫۶٪		
۶۱	مبلغ مراکز اداری، نظامی، اقتصادی و عمومی	مبلغ ادارات	۱۲۹۰۰	۴٫۳٪	۲۹۶۵۰	۹٫۹٪
۶۲		مراکز اقتصادی- کارخانه‌های بزرگ	۶۰۰۰	۲٫۰٪		
۶۳		مراکز اقتصادی- مراکز تجاری	۴۳۰۰	۱٫۴٪		
۶۴		نظامی	۲۱۵۰	۰٫۷٪		
۶۵		مراکز عمومی	۴۳۰۰	۱٫۴٪		

۴,۶%	۱۳۶۷۰	۳,۰%	۹۳۰	اعضای دفاتر مراجع و بعثه تا	سایر	۶۶
		۸,۰%	۲۵۰۰	مبلغ مشاور تربیتی مددجویان		۶۷
		۱,۲%	۳۶۵۰	مبلغ بالینی ویژه مراکز درمانی		۶۸
		۳,۰%	۹۳۰	مبلغ گردشگری		۶۹
		۲,۰%	۴۶۰	مشاور متخصص تربیتی		۷۰
		۵,۰%	۱۵۵۰	مشاور عمومی تربیتی		۷۱
		۱,۲%	۳۶۵۰	دفتردار اسناد رسمی و ازدواج و طلاق		۷۲
				جمع		
۱۰۰	۲۹۸۸۴۰	۱۰۰	۲۹۸۸۴۰			

جدول ۳۲. برآورد طلبه مورد نیاز به تفکیک استان در افق ۱۴۱۴

ردیف	استان	طلبه مورد نیاز	سهم (درصد)
۱	آذربایجان شرقی	۱۳۲۸۹	۴,۴%
۲	آذربایجان غربی	۱۰۳۹۶	۳,۵%
۳	اردبیل	۴۷۶۷	۱,۶%
۴	اصفهان	۱۸۶۳۶	۶,۲%
۵	البرز	۸۵۰۱	۲,۸%
۶	ایلام	۲۷۸۰	۰,۹%
۷	بوشهر	۴۶۹۲	۱,۶%
۸	تهران	۳۸۴۳۴	۱۲,۹%
۹	چهارمحال و بختیاری	۳۸۲۵	۱,۳%
۱۰	خراسان جنوبی	۳۷۷۳	۱,۳%
۱۱	خراسان رضوی	۲۵۷۷۳	۸,۶%
۱۲	خراسان شمالی	۳۶۵۳	۱,۲%

۱۳	خوزستان	۱۶۰۷۷	۵,۴%
۱۴	زنجان	۴۱۲۴	۱,۴%
۱۵	سمنان	۳۷۲۴	۱,۲%
۱۶	سیستان و بلوچستان	۹۸۹۴	۳,۳%
۱۷	فارس	۱۷۶۲۱	۵,۹%
۱۸	قزوین	۵۲۲۸	۱,۷%
۱۹	قم	۱۶۴۱۳	۵,۵%
۲۰	کردستان	۶۳۴۴	۲,۱%
۲۱	کرمان	۹۲۴۶	۳,۱%
۲۲	کرمانشاه	۸۹۵۸	۳,۰%
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۳۵۹۰	۱,۲%
۲۴	گلستان	۶۳۳۷	۲,۱%
۲۵	گیلان	۹۷۰۵	۳,۲%
۲۶	لرستان	۶۵۸۱	۲,۲%
۲۷	مازندران	۱۳۰۵۱	۴,۴%
۲۸	مرکزی	۶۰۷۴	۲,۰%
۲۹	هرمزگان	۶۳۶۳	۲,۱%
۳۰	همدان	۶۰۳۵	۲,۰%
۳۱	یزد	۴۹۵۳	۱,۷%
	جمع	۲۹۸۸۴۰	۱۰۰,۰%

۱۴. رشته‌ها و مقاطع تحصیلی کارویژه‌های

روحانیت

کارویژه‌های روحانیت رویکردی است که نیاز جامعه به روحانیت را هدف قرار می‌دهد. بی‌تردید هر کارویژه‌های نیز اقتضای مهارتی و دانشی مرتبط به خود را دارد. با توجه به تنوع کارویژه‌های روحانیت و بالطبع تنوع رشته‌های تخصصی متناسب با آن، ضرورت دارد که نظام آموزشی واحدهای حوزوی نیز به طور مؤثر، برای پاسخگویی به این نیاز در تنوع رشته‌ها در مقاطع تحصیلی خود بازنگری و سازمان‌دهی مجددی انجام دهد. به طور منطقی باید برای ۷۲ کارویژه ی روحانیت که در بخش قبل فهرست شده است رشته‌ها و یا مهارت‌های متناسب را شناسایی نمود. از طرف دیگر درختواره رشته‌های دانشی حوزه‌های علمیه نیز با ۱۲ کلان رشته و بیش از ۲۵۰ رشته تخصصی تهیه شده است. اما از آن جایی که انجام این موضوع

نیاز به تحقیق مستقل و مفصلی دارد و بنا به ضرورت تسریع در انجام مطالعات آمایش مقرر شد از کلان رشته‌های دانشی استفاده شود. به عبارت دیگر انجام تناظر بین رشته‌های دانشی و کارویژه‌های روحانیت، باید انجام شود که نیازمند تحقیق جدایی است اما به منظور انجام شناسایی اجمالی رشته‌های مورد نیاز، تناظری بین کلان رشته‌ها و کارویژه‌های انجام شده است.

با بررسی تناظر بین کلان رشته‌ها و هر یک از کارویژه‌های روحانیت، و بر اساس برآورد انجام گرفته در خصوص تعداد طلبه مورد نیاز در آن کارویژه به‌طور کلی می‌توان برآورد تعداد دانش‌آموخته هر یک از کلان رشته‌های تخصصی و سهم آن را در کل طلبه مورد نیاز احصا نمود.

جدول ۳۳. تناظر بین کلان رشته‌ها و کارویژه‌های روحانیت

ردیف	جایگاه	مصادیق کارویژه	کلان رشته
۱	مساجد	امامت جماعت	تبلیغ
۲		دستیار تبلیغ	تبلیغ
۳		مشاور تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۴	آموزشگاه‌های آموزش و پرورش	معلم	همه رشته‌ها
۵		مشاور امین	تبلیغ
۶		مربی پرورشی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۷		مربی مهد و پیش دبستانی	تبلیغ
۸		جایگاه مدیریتی	تبلیغ
۹		مشاور متخصص تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۱۰	آموزش عالی	جایگاه مدیریتی	همه رشته‌ها
۱۱		اساتید معارف	همه رشته‌ها
۱۲		اساتید علوم انسانی	همه رشته‌ها
۱۳		اساتید علوم اسلامی	همه رشته‌ها
۱۴		نهاد نمایندگی ولی فقیه	تبلیغ
۱۵		محقق و پژوهشگر	همه رشته‌ها
۱۶		مشاور متخصص تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۱۷		مبلغ مشاور	تبلیغ
۱۸	بقاع متبرکه	مدیر	تبلیغ
۱۹		مدرس دوره‌های آموزشی	همه رشته‌ها
۲۰		مبلغ	تبلیغ

۲۱	امامت جمعه	تبلیغ
۲۲	نماینده ولی فقیه در استان	تبلیغ
۲۳	مسئول دفتر نماینده ولی فقیه	تبلیغ
۲۴	مناصب شئون ولایت فقیه	همه رشته‌ها
۲۵	قضاوت	فقه و اصول
۲۶	کارشناس قضایی	فقه و اصول
۲۷	نماینده ولی فقیه در ادارات	تبلیغ
۲۸	عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح	تبلیغ
۲۹	اوقاف	تبلیغ
۳۰	سازمان تبلیغات	تبلیغ
۳۱	فرهنگ و ارشاد اسلامی	تبلیغ
۳۲	ستاد اقامه نماز جمعه، اقامه نماز، ستاد زکات، امریه معروف و نهی از منکر	تبلیغ
۳۳	کارشناسی اسلامی نظام کارشناسی کشور	همه رشته‌ها
۳۴	کارشناس دینی شهرداری‌ها	فقه و اصول
۳۵	کارشناس و مشاور فقهی بانک‌ها	فقه و اصول

مناصب حکومتی

جدول ۳۳. تناظر بین کلان رشته‌ها و کارویژه‌های روحانیت - ادامه

ردیف	کارویژه	مصادیق کار و ویژه	کلان رشته
۳۶		روحانی ثابت حج و عتبات	تبلیغ
۳۷		قوه مقننه	فقه و اصول
	کادر مرکز مدیریت	مجتهد	فقه و اصول
۳۸		استاد	همه رشته‌ها
۳۹		مشاور تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۴۰		مشاور متخصص تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۴۱		مشاور عمومی تربیتی مراکز مشاوره حوزوی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۴۲		کادر اداری مدارس	علوم انسانی اسلامی
۴۳		کادر اداری مرکز مدیریت و استان‌ها	علوم انسانی اسلامی
۴۴	مراکز حوزوی کادر سایر	اساتید سایر نهادها	همه رشته‌ها
۴۵		کادر اداری سایر مراکز	علوم انسانی اسلامی
۴۶		محققین	همه رشته‌ها
۴۷	نهاد رسانه و فضای مجازی	کارشناس دینی رسانه	تبلیغ
۴۸		نویسنده	تبلیغ
۴۹		تهیه‌کننده	تبلیغ
۵۰		مدرس رسانه و فضای مجازی	تبلیغ
۵۱		مشاور و پاسخگو بر خط	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۵۲		جایگاه مدیریتی	تبلیغ
۵۳		مولدان محتوا	تبلیغ
۵۴	بین‌الملل	استاد	همه رشته‌ها
۵۵		محقق	همه رشته‌ها
۵۶		مترجم	تبلیغ
۵۷		مبلغ	تبلیغ
۵۸		رایزن فرهنگی	تبلیغ
۵۹		مبلغ رسانه و فضای مجازی	تبلیغ
۶۰		مدیر	تبلیغ

۶۱	مبلغ مراکز اداری، نظامی، اقتصادی و عمومی	مبلغ ادارات	تبلیغ
۶۲		مراکز اقتصادی - کارخانه‌های بزرگ	تبلیغ
۶۳		مراکز اقتصادی - مراکز تجاری	تبلیغ
۶۴		نظامی	تبلیغ
۶۵		مراکز عمومی	تبلیغ
۶۶	سایر	اعضای دفاتر مراجع و بعثه تا	فقه و اصول
۶۷		مبلغ مشاور تربیتی مددجویان	تبلیغ
۶۸		مبلغ بالینی ویژه مراکز درمانی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۶۹		مبلغ گردشگری	تبلیغ
۷۰		مشاور متخصص تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۷۱		مشاور عمومی تربیتی	اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی
۷۲		دفتردار اسناد رسمی و ازدواج و طلاق	فقه و اصول

جدول زیر جمع‌بندی تعداد طلبه مورد نیاز در کلان رشته‌های تخصصی در افق ۱۴۱۴ را برای کارویژه‌های روحانیت نشان می‌دهد.

جدول ۳۴. برآورد طلبه مورد نیاز به تفکیک کلان

رشته‌های دانشی در افق ۱۴۱۴

کلان رشته‌ها	تبلیغ	اخلاق تربیت و مشاوره اسلامی	علوم انسانی اسلامی (مدیریت)	فقه و اصول	سایر رشته‌ها	جمع
تعداد طلبه مورد نیاز	۱۹۶۵۲۲	۱۸۷۱۳	۷۰۷۰	۱۰۴۷۰	۶۶۰۶۵	۲۹۸۸۴۰
نسبت (درصد)	۶۶٪	۶٪	۲٪	۴٪	۲۲٪	۱۰۰٪

توزیع استانی طلبه مورد نیاز کارویژه‌های به تفکیک کلان رشته‌ها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۳۵. برآورد تعداد طلبه مورد نیاز به تفکیک کلان رشته‌ها

واستان در افق ۱۴۱۴

ردیف	استان	تبلیغ	اخلاق و تربیت و مشاوره اسلامی	علوم انسانی اسلامی (مدیریت)	فقه و اصول	سایر رشته‌ها	جمع
۱	آذربایجان شرقی	۹۸۱۳۴	۸۴۹	۱۷۴	۶۸۳	۱۷۵۰	۱۳۲۸۹
۲	آذربایجان غربی	۷۸۵۴	۷۳۶	۱۲۰	۶۰۵	۱۰۸۲	۱۰۳۹۶
۳	اردبیل	۳۳۷۸	۴۴۳	۷۹	۲۶۴	۶۰۴	۴۷۶۷
۴	اصفهان	۱۳۰۱۰	۱۱۸۶	۶۴۱	۹۱۴	۲۸۸۵	۱۸۶۳۶
۵	البرز	۶۴۴۵	۶۹۷	۹۴	۵۰۹	۷۵۵	۸۵۰۱
۶	ایلام	۱۸۳۴	۳۴۲	۷۰	۱۵۰	۳۸۵	۲۷۸۰
۷	بوشهر	۳۲۸۶	۴۴۱	۷۹	۲۶۶	۶۲۰	۴۶۹۲
۸	تهران	۲۸۵۲۰	۲۴۶۷	۶۱۵	۲۲۹۱	۴۵۴۱	۳۸۴۳۴
۹	چهارمحال و بختیاری	۲۶۱۵	۴۰۶	۷۹	۲۲۳	۵۰۲	۳۸۲۵
۱۰	خراسان جنوبی	۲۴۷۸	۳۹۲	۱۵۸	۲۰۳	۵۴۱	۳۷۷۳
۱۱	خراسان رضوی	۱۵۶۶۹	۱۴۰۸	۷۶۳	۱۱۶۶	۲۷۶۸	۲۵۷۷۳
۱۲	خراسان شمالی	۲۴۰۶	۳۸۷	۱۰۵	۲۰۵	۵۴۹	۳۶۵۳
۱۳	خوزستان	۱۲۰۲۱	۱۰۵۷	۳۷۰	۸۰۴	۱۸۲۵	۱۶۰۷۷
۱۴	زنجان	۲۸۰۴	۴۰۳	۶۳	۲۴۴	۶۰۹	۴۱۲۴
۱۵	سمنان	۲۳۵۷	۳۷۴	۱۳۴	۲۱۵	۶۴۶	۳۷۲۴
۱۶	سیستان و بلوچستان	۷۶۷۱	۷۲۲	۱۱۵	۵۸۱	۸۰۶	۹۸۹۴
۱۷	فارس	۱۲۵۸۳	۱۰۹۳	۴۴۵	۸۴۲	۲۶۵۸	۱۷۶۲۱
۱۸	قزوین	۳۵۸۱	۴۵۱	۷۲	۳۱۹	۸۰۵	۵۲۲۸
۱۹	قم	۳۲۶۰	۱۱۰۰	۱۰۲۹	۴۰۷	۴۱۳۹	۱۶۴۱۳
۲۰	کردستان	۴۷۷۴	۵۳۳	۵۱	۳۹۹	۵۸۸	۶۳۴۴

۹۲۴۶	۱۴۱۰	۶۳۱	۲۷۰	۷۴۳	۶۱۹۲	کرمان	۲۱
۸۹۵۸	۷۵۳	۳۹۵	۱۱۳	۵۹۴	۷۱۰۳	کرمانشاه	۲۲
۳۵۹۰	۶۸۴	۲۱۹	۴۳	۳۶۱	۲۲۸۳	کهگیلویه و بویراحمد	۲۳
۶۳۳۷	۸۰۰	۴۰۳	۱۹۳	۵۲۷	۴۴۱۵	گلستان	۲۴
۹۷۰۵	۱۲۹۸	۵۰۹	۱۲۵	۶۲۰	۷۱۵۴	گیلان	۲۵
۶۵۸۱	۸۵۳	۳۶۷	۱۲۳	۵۱۸	۴۷۲۱	لرستان	۲۶
۱۳۰۵۱	۲۳۳۸	۶۷۷	۲۷۲	۷۹۱	۸۹۷۴	مازندران	۲۷
۶۰۷۴	۹۰۱	۳۳۱	۱۳۰	۴۷۰	۴۲۴۱	مرکزی	۲۸
۶۳۶۳	۶۷۰	۴۱۸	۱۰۳	۵۵۲	۴۶۲۰	هرمزگان	۲۹
۶۰۳۵	۸۲۴	۳۸۰	۱۴۶	۵۰۶	۴۱۷۹	همدان	۳۰
۴۹۵۳	۶۷۷	۳۳۸	۱۳۶	۴۶۲	۳۳۴۰	یزد	۳۱
۲۹۸۸۴۰	۶۶۰۶۵	۱۰۴۷۰	۷۰۷۰	۱۸۷۱۳	۱۹۶۵۲۲	جمع	